

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potocnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XI.

Celovec, petek, 14. september 1956

Štev. 37 (751)

Jutrišnja Evropa se začne z malim ali pa sploh ne

Pred kratkim je minulo 10 let, odkar je bil v Parizu podpisan med tedanjim našim zunanjim ministrom in italijanskim ministrskim predsednikom in zunanjim ministrom znani sporazum Gruber—De Gasperi. Ob tej priložnosti so razni avstrijski listi zavzeli stališče k izvajanju tega sporazuma in ugotovili, da se niso izpolnile bistvene točke iz pariškega sporazuma. Od podpisanega sporazuma in od tako slovesno danih izjav in obljub so ostala v glavnem razočaranja. Tako je prišlo proti črki in duhu pariškega sporazuma in proti slovesnim obljubam pokojnega de Gasperija do ustanovitve južnotirolsko-tridentinske avtonomne dežele, v kateri je italijanska večina v deželnem parlamentu prišla danes že tako daleč, da se ne sramuje izrabljati avtonomije, ki bi morala zagotoviti bodočnost Južnega Tirola, za raznarodovanje južnotirolske pokrajine. Naj omenimo le pred kratkim sprejeti deželni zakon o pospeševanju industrije.

Kakor znano so pariški sporazum pred desetimi leti praznovali kot eden najvažnejših dogodkov Pariške konference in kot primer vzajemnega sodelovanja med narodi in zarodek nove Evrope.

Južnotirolski dnevnik »Dolomiten« so ob desetletnici sporazuma zaradi tega in gotovo tudi z ozirom na istočasno zasedanje konference parlamentarnega Sveta evropskega gibanja na Dunaju po vsej pravici zapisali, da so »Južni Tirolci, čeprav so bili že dvakrat zaradi dozdevnega miru velikih evropskih narodov prodani, že tretjič doprinesli največjo žrtev v korist nove ideje — enotnosti zapada, ki zmaguje nad propadajočimi idoli nacionalizma.

Toda tudi Italijo je klical ta čas — a Italije ni našel pripravljene: Italija svojega časa ni spoznala, da bi prestopila iz ozkega obzorja nacionalizma v svobodno skupnost narodov, v svobodno, strpno kulturno skupnost. Italija je smatrala za potrebno, da hodi po poti italianizacije, prodiranja v Južni Tirol z nedomačo, tujo narodnostjo.

Italijanski šovinisti razumljivo nočejo priznati tega in pripisujejo trenutno nezadovoljivo stanje »napačnemu tolmačenju sporazuma po voditeljih nemško-govorečih Južnih Tirolcev.

Kako se vendar znajdejo vedno spet šovinisti vseh narodnosti na istih pozicijah. Ali se ne ujemajo te trditve popolnoma s »Volkszeitung«, ki glede naših zahtev vedno spet trdi isto in bi ob podobnem ugotavljanju z naše strani govornika najraje zaprla, ker se je baje »predrznal, da je zmerjal avstrijsko domovino in umazal avstrijsko tradicijo«.

Da bi našla zase alibi, Volkszeitung takoj postavlja, da se Južne Tirolske ne sme primerjati z Južno Koroško. Torej po starem receptu »Quod licet Jovi, non licet bovi!«

Tudi mi priznamo razliko — ta je v tem, da se Južni Tirolci borijo za popolno avtonomijo, ki jim jo zagotavlja sporazum De Gasperi—Gruber, mi pa zahtevamo le priznanje narodnostnih pravic, ki nam jih zagotavlja Državna pogodba. 7. ozirom na novo misel evropskega sporazumevanja pa ni nobene razlike: Jutrišnja Evropa se začne z malim ali pa sploh ne! Ta zadnja trditev ni le naša, temveč jo je prav ob desetletnici sporazuma Gruber—De Gasperi zapisala »Die Presse«.

Waldbrunner pri Malenkovi

V nedeljo je avstrijski minister za promet in električno energijo dipl. ing. Waldbrunner došel v Moskvo. V ponedeljek je ministra sprejel sovjetski minister za energijsko gospodarstvo Malenkov in mu priredil zajtrk, ki se ga je udeležilo več sovjetskih uradnih osebosti in avstrijski poslanik Bischoff. Nato je Waldbrunner obiskal nekatere obrate v Moskvi.

Sueško vprašanje lahko reši samo OZN

Pogajanja Naser — Menzies v Kairu so se končala brezuspešno

Razgovori med predsednikom Naserjem in ministrskim predsednikom Menziesom, ki je vodil odbor petih, so v začetku potekali v dokaj prijaznem ozračju, vendar pa so v zadnji fazi nastala trenja, ki so že takoj obsodila sestanek na neuspeh. Ze iz Naserjevega pisma Menziesu je razvidno, da ni moglo priti do sporazuma. Naser med drugim ugotavlja, da si je težko zamisliti kaj bolj izzivalnega za egiptovski narod, kot je načrt 18 dežel, katere je zastopal Menzies s svojim odborom, o mednarodnem nadzorstvu nad Sueškim prekopom. Naser ugotavlja, da ta načrt ne predvideva drugega kot to, da bi Egiptu odvzeli prekop in ga izročili tujcem. Razen tega Naser v tem pismu tudi objasni stališče svoje vlade, ki je v naslednjem:

1. svobodna plovba skozi Sueški prekop in uporaba prekopa brez diskriminacije; 2. dograjevanje prekopa, da bi lahko zadovoljil bodoče zahteve glede plovbe po njem; 3. določitev pravičnih in ustreznih taks ter 4. skrb

za stalno tehnično urejanje naprav in plovbe po prekopu.

Naser je vseskozi ostal dosledno pri prej pojasnjem stališču in zato tudi zavrnil predlog zahodnih držav o mednarodni kontroli Sueškega prekopa. In prav zaradi teh nasprotujočih si gledanj je bil sestanek Naser — Menzies že vnaprej obsojen na neuspeh. Predsednik avstralske vlade Menzies je po zadnjem sestanku z Naserjem izjavil novinarjem le to, da je položaj zelo resen.

Za rešitev sueškega vprašanja je v svetu veliko zanimanje. Tako so izgleda ZDA v iskanju izhoda iz te krize popustile zahteve Velike Britanije in Francije, da bi predložili spor Varnostnemu svetu OZN. Nevarnost pa je v tem, da bi utegnili obravnavanje sueškega vprašanja v OZN dati povod za reševanje Panamskega prekopa, ki je zdaj v ameriških rokah. Ker se bodo zahodne države bržčas izrekle za obravnavanje sueškega vprašanja v Varnostnem svetu, se bo ameriška vlada verjetno zavzela za to, da bi se razprava

omejila na upravljanje prekopa, čeprav bi se lahko iztekla neugodno za Zahod, ker Egipt še ni napravil nobene poteze, ki bi upravičevala podobno razpravo, medtem ko Velika Britanija in Francija zbirata in koncentrirata svoje čete na Cipru.

Prav OZN, v kateri so lahko tudi mali narodi močni, ortaja tudi zadnje upanje za rešitev sueškega vprašanja. Jasno je namreč, da tudi preko mednarodne komisije, pa četudi bi bila pod zastavo OZN, ne more vsiliti suverenumu Egiptu svojih zahtev nobena londonska konferenca ali kaka druga skupina držav, ne glede na tonažo njihovih tranzitov ali nekdanje delniške pravice mednarodnega kapitala, kajti s tem bi bila suverenost Egipta prizadeta. Pač pa bi bila svetovna konferenca, ki bi jo sklicala sama OZN zaradi splošne revizije upravljanja v vseh svetovnih prekopih in morskih poteh, vključno Suez, morda laže sprejemljiva, tembolj, ker bi sprejela za vse isto načelo. Počebno še, ker v našem stoletju nihče — razen celotnega človeštva z novimi, nekdanjimi kolonialnimi narodi vred — nima več pravice govoriti o kakršnem koli moriu, da je izključno njegova last.

Kljub rožljanju z orožjem je pričakovati, da bo vprašanje Suez rešeno brez uporabe sile in to v okviru OZN.

Sporočilo zveznega kanclerja

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je prejela iz urada zveznega kanclerja naslednje pismo z dne 29. 8. 1956:

Prezidiij urada zveznega kanclerja potrjuje po naročilu prejem Vaše resolucije od dne 22. avgusta 1956, ki zadeva člen 7 Avstrijske državne pogodbe in sporoča, da je bila posredovana pristojnim oblastem v vpogled.

Za zveznega kanclerja:
I. V.
Capek

Dan avstrijske zastave

Na nedavni seji ministrskega sveta je minister za prosveto dr. Drimmel poročal o ustanovitvi »Dneva avstrijske zastave« na dan 26. oktobra. Pod tem geslom naj bi se vsako leto ponavljalo narodno slavlje brez novega državnega praznika. 26. oktober je dan proglastitve nevtralnosti Avstrije, prve dokumentacije samostojnosti demokratične in neodvisne republike. Namen dneva naj bi bil, da se v šolski mladini in vseh plasteh avstrijskega prebivalstva pogloblja priznanje avstrijskim barvam in zavest o pomenu obnovljene Avstrije kot samostojne nevtralne države. Organizacijske priprave za »Dan avstrijske zastave« so poverili komiteju na zvezni ravni.

Gromiko: O združitvi Nemčije naj razpravljata obe vladi

V soboto je zahodnonemški veleposlanik v Moskvi Haas izročil prvemu namestniku sovjetskega zunanjega ministra Gromiku noto in spomenico zahodnonemške vlade o združitvi obeh Nemčij. Gromiko je noto prevzel in izjavil, da se bo Sovjetska zveza še nadalje zavzemala za združenje Nemčije kot miroljubno in demokratično državo. Nadalje je dejal, da vprašanja združitve ni mogoče urediti brez ustreznega sporazuma med vladama Vzhodne in Zahodne Nemčije. Pripomnil je, da je namen najnovejših ukrepov zahodnonemške vlade, kakor so militarizacija dežele in zatiranje demokratičnih pravic ter svoboščin, zajamčenih s potsdamskimi sporazumi, onemogočiti združitve nemškega naroda na mirni in demokratični podlagi. Dejal je še, da bo treba to nujno upoštevati, ko bo sovjetska vlada proučevala zahodnonemško noto in pripravila odgovor nanjo.

Dne 10. septembra so minula tri leta, odkar so vandalski zločinci poglani v zrak Spomenik padlim za svobodo v borbi proti fašizmu nad skupnim grobiščem 83 padlih partizanov na pokopališču v St. Rupertu pri Velikovcu. Zločinsko dejanje do danes še ni našlo zadoščenja, pač pa so, kakor vse kaže, varnostne oblasti že nehale iskati »neznanih« zločincev, medtem ko nam je iz tiskovnih poročil znano, da je bil in je, kakor trenutno v St. Vidu v Podjuni še na delu cel štab policistov in agentov, da bi našli obremenilni material proti koroškim Slovincem zaradi dozdevnih partizanskih zločinov.

Temu se pač ne smemo čuditi, če slišimo, da je »Kärntner Landsmannschaft« predlagala celovškemu mestnemu občinskemu odboru preimenovanje »8. Mai Strasse«, ker baje spominja na robstvo naše republike. Čeprav to javno pove v svojem glasilu, varnostna direkcija ni smatrala za potrebno, da ukrepa proti takim grobarjem avstrijske Državne pogodbe kakor do danes še ni našla povoda za ukrepanje proti »Kärntner Schulverein — Südmark«.

V posebnem delu II. k 517 prilog k stenoografskim zapisom Državnega zbora (VII. GO.) je rečeno:

»Štiri sile pokličejo v četrtem odstavku Preambule v spomin, da je kot uspeh zavezniške zmage Avstrija osvobodjena od nasilja Hitlerjeve Nemčije, česar se bo avstrijsko ljudstvo vedno v spodobni hvaležnosti spominjalo.«

§ 5 člena 7 Državne pogodbe pa določa: »Delovanje organizacij, ki merijo na to, da se odvzamejo hrvatskemu ali slovenskemu prebivalstvu njihov značaj in njihove pravice kot manjšine, je treba prepovedati!«

Člen 19 Državne pogodbe pa končno ponavlja obveznosti Avstrije, da spoštuje, ohrani in štiti na avstrijskem ozemlju se nahajajoče grobove vojakov, vojnih ujetnikov in nasilno v Avstrijo pripeljanih državljanov Zavezniških sil in ostalih Združenih narodov, ki so bili v vojnem stanju z Nemčijo; prav tako tudi spominjske kamne in embleme teh grobov kakor spomenike, ki so posvečeni vojni slavi armad, ki so se na avstrijskem ozemlju borile proti Hitlerjevi Nemčiji.

Prav tako pa je tudi danes še v veljavi zvezni zakon o oskrbi in zaščiti vojnih grobov zaveznikov z dne 7. julija 1948, ki izrecno ugotavlja, da bodo grobovi pripadnikov zavezniških armad, pripadnikov Združenih narodov, ki so padli v borbi za osvoboditev Avstrije kakor vseh ostalih žrtev, ki so padle v borbi za svobodno, demokratično Avstrijo, ki so na ozemlju republike Avstrije, stalno ohranjeni. Skrb za ohranitev teh grobov pristoja, v dopolnilo nege od druge strani, zvezi.

Javni spomeniki v čast zgoraj omenjenih oseb in v čast junaških dejanj, ki so jih izvršile oborožene sile kake zavezniške sile v borbi za osvoboditev Avstrije in od zavezniških sil postavljeni in kot taki nazvani so neglede na to, v čigar lastnini so, spomeniki v smislu zakona za varstvo spomenikov.

Kdor iz političnega sovraštva uniči, poškoduje ali skruni grobove v § 1 omenjenih oseb ali javen spomenik, zakrivi zločin in bo kaznovan, v kolikor dejanje ne predstavlja težjega prepovedanega kaznivoga dejanja, s težko ječo od enega do pet let.

Tako zakonita določila — praksa pa je povsem drugačna!

Ob popisovanju volilnih upravičencev za volitve v Kmetijsko zbornico

V minulih dneh so po občinah pričeli s popisovanjem volilnih upravičencev za volitve v Občni zbor Kmetijske zbornice, v odbore Okrajnih kmečkih zbornic in v Krajevne kmečke odbore.

Za lažje razumevanje tozadevnih določil zakona o Kmetijski zbornici (§ 48) in volilnega reda k volitvam v Kmetijsko zbornico (§ 18) dajemo naslednja pojasnila:

Kdo ima volilno pravico?

Kot naravne (fizične) osebe imajo volilno pravico:

1. Vsi lastniki in uživalci polj in travnikov na Koroškem v površini enega hektarja in več (brez gozda), ki jih sami in na svoj račun obdelujejo in izkoriščajo.

Če n. pr. lastnik kmetije na tej ne gospodarja sam in na svoj račun, temveč ima kmetijo dano v najem, potem nima volilne pravice in preide volilna pravica na najemnika.

Uživalec (Nutznießer) je tisti, ki obdeluje in izkorišča kmetijo sam in na svoj račun, ne da bi bil lastnik ali najemnik, pač pa gospodarja in upravlja, ne da bi mu bilo treba polagati računov o svojem gospodarjenju sodnji ali varuhu ter plačevati v korist pravnega lastnika. Najbolj pogosti so taki primeri tam, kjer je lastnik kmetije umrl in v oporoki določil svojo ženo ali koga drugega, da gospodarja in upravlja kmetijo, dokler njegov otrok, ki mu je kmetijo zapisal, ne postane polnoleten oz. doseže starost, katero je določil v oporoki. V primeru pa, da mora uživalec o svojem gospodarjenju polagati račune in plačevati v korist pravnega lastnika, uživalec nima volilne pravice v Kmetijski zbornici.

Za učivalce se smatrajo tudi posestniki cerkvenih nadarbin, ki služijo za dohodek nadarbeniku (župniku).

2. Vsi lastniki in uživalci gozdov na Koroškem v površini desetih hektarjev in več, ki jih sami in na svoj račun oskrbujejo in izkoriščajo.

Smiselno velja tudi za te zgornja razlaga.

3. Vsi najemniki (pod 1. navedenih) kmetijskih in (pod 2. navedenih) gozdnih zemljišč, ki na teh glavno poklicno in na svoj račun gospodarijo.

Za priznanje volilne pravice ni samo merodajno, da so osebe, ki pridejo v posest, najemniki vsaj en hektar obsegajočega polja ali travnika oz. vsaj 10 ha obsegajočega gozda, oni morajo ta zemljišča glavno poklicno o (hauptberuflich) na svoj račun obdelovati in na njih gospodariti. Če na zemljiščih kmetujejo samo stransko poklicno, potem nimajo volilne pravice. Obrtniki ali pa delavci in namščenci, ki so glavno poklicno drugod zaposleni, nimajo volilne pravice, pa čeprav bi imeli tem določilom odgovarjajočo površino zemljišča v najemu.

4. Lastniki kmetijskih in gozdnih zemljišč različnega obsega, če ležijo zemljišča na Koroškem in če se iz kmetijskega ali gozdnega gospodarstva svojih obratov več kot na polovico preživljajo.

Za razumeti so lastniki kmetijskih zemljišč, ki merijo manj kot en hektar, oz. gozdnih zemljišč, ki merijo manj kot 10 hektarjev, če na takem zemljišču sami gospodarijo in se iz tega več kot na polovico preživljajo. Pri lastnikih takih zemljišč ni potrebno, da bi bilo kmetijstvo ali gozdarstvo njihov glavni poklic. Kot lastnike je v tem primeru treba razumeti drevesničarje, vrtnarje, sadjarje in podobne samostojne poklice. Če se nekdo bavi s takim poklicem na najeti zemlji, nima volilne pravice.

5. Osebe, ki niso ne lastniki, ne najemniki in ne uživalci kmetijskih in gozdnih zemljišč v pod točkami 1. in 2. navedenem obsegu, ki pa se na Koroškem in na svoj račun bavijo s kmetijskim poklicem.

To so kokošjereji, čebelarji, predelovalci mleka in podobni kmetijski poklici, za katerih samostojno izvajanje ni potrebno posedovanje kmetijskega ali gozdnega zemljišča.

6. Osebe, ki so bile vsaj pet let lastniki, uživalci ali najemniki vsaj en hektar velikih kmetijskih zemljišč ali vsaj 10 hektarjev velikih gozdnih zemljišč in so tam delale in gospodarile (najemniki glavno poklicno!) na svoj račun ter se pozneje niso oprijele drugega poklica kot glavnega, kakor pa kmetijskega.

Z drugimi besedami povedano imajo volilno pravico vsi kmetijski užitkarji (Auszügler). V primeru, da še živita nekdanja solastnika (mož in žena) kot užitkarja, imata volilno pravico oba.

7. Volilno pravico pa imajo tudi vsi vodilni nastavljeni kmetijskih in gozdnih veleobratorov, če so upravičeni sami voditi obrate in jih zastopati na zunan.

Kot take je razumeti upravnike, gozdarje, nadgozdarje, gozdne direktorje, direktorje kmetijskih veleposestev itd. Odločilno za njihovo volilno upravičenost je, da v obratu z več nastavljenici more eden dokazati, da mu je v resnici poverjeno v odstop obrata. Nastavljenici malih in srednjih obratov nimajo volilne pravice.

Vsi navedeni imajo ne glede na državljanstvo volilno pravico, če:

a) imajo v eni izmed koroških občin svoje stalno bivališče,

b) če so 1. januarja 1956 izpolnili 20. leto starosti,

c) če jim ni odvzeta volilna pravica k volitvam v Koroški deželni zbor (državljanstvo za volilno pravico ni potrebno).

Volilno pravico pa imajo nadalje vse pravne (juridične) osebe na Koroškem, ki so:

1. Lastniki in uživalci kmetijskih zemljišč, ki imajo vsaj en ha obsega, in gozdnih zemljišč, ki imajo vsaj 10 ha obsega, če na teh zemljiščih sami in na svoj račun gospodarijo.

Tako imajo volilno pravico n. pr. zadruga, društvo, občina, cerkev, agrarne skupnosti, vaške skupnosti, če te zemljišča niso dale drugi osebi v najem ali izkoriščanje.

2. Najemniki prej navedenih zemljišč, če jim dajejo ta zemljišča glavni dohodek in če tam gospodarijo na svoj račun.

3. Volilno pravico pa imajo tudi *juridične osebe, ki, čeprav niso ne lastniki, uživalci ali najemniki pod točko 1. navedenih zemljišč, na Koroškem vršijo kmetijsko ali gozdarstvo dejavnost na svoj račun in če je ta dejavnost njihov glavni dohodek n. pr. kokošjereja, čebelarstvo itd.*

Pogoji so enaki, kakor pod točko 5 za naravne (fizične) osebe.

Volilna pravica je osebna pravica, to se pravi, da volilni upravičenec ni posestov, temveč oseba kot posestnik. Juridične osebe volijo po svojih zastopnikih, kakor to določa zakon oz. njihova pravila. Pri več lastnikih, uživalcih ali najemnikih enega zemljišča ima volilno pravico samo ena oseba. Če ni že po zakonu poklican, da zastopa ostale, potem more volilno pravico samo izvajati, če ga je večina solastnikov (po višini deležev) zato pooblastila.

Žena, ki je moževa solastnica kmetijskega ali gozdnega zemljišča oz. mož, ki je so-

lastnik ženiniga posestva, ima vendar z drugim zakoncem vred volilno pravico, kar pomeni, da imata v primeru solastništva v zakonu volilno pravico oba zakonca.

Volilni upravičenec se mora pustiti sam vpisati v volilni imenik

Kakor že v uvodu povedano, popisujejo po občinah sedaj volilne upravičence in mora vsak volilni upravičenec izpolniti popisno polo (Wähleranlageblatt), ki jo dobi poslano od občine oz. jo lahko sam izpolni na občini. V primeru, da nekdo ni dobil potrebne popisne pole, ima pa volilno pravico v Kmetijsko zbornico, naj gre čimprej na občinski urad in naj izpolni zase potrebni formular. Drugače ne bo v volilnem seznamu in ne bo imel volilne pravice.

Kdor bi popisne pole sam zaradi bolezni ne mogel izpolniti, naj jo za njega izpolni oseba, ki uživa njegovo zaupanje. Volilni upravičenci, ki se za časa popisovanja nahajajo v občini samo začasno in imajo svoje stalno bivališče v drugi občini, naj popisnih pol ne izpolnjujejo, temveč naj jih v občini svojega stalnega bivališča izpolnijo takoj, čim pridejo nazaj. Bolniki v bolnišnicah naj si jih pravočasno oskrbijo ter jih ravno tako pravočasno pošljejo izpolnjene na občinski urad svojega stalnega bivališča.

Od več solastnikov, sonajemnikov ali souživalcev naj samo eden (njihov pravni ali pooblaščen zastopnik) izpolni popisno polo, vendar s pripombo, da gre za solastnino itd. V polo pa je treba tudi navesti velikost deleža vsakega solastnika.

Zakonca (mož in žena) kot solastnika morata vsak zase izpolniti po eno polo.

Najpozneje do 2. oktobra mora imeti vsaka občina volilni imenik zaključen in mora tega staviti skozi 10 dni v javni vpogled.

Kje je v dvomljivih primerih stalno bivališče

Kot pojem „stalno bivališče na Koroškem“ je razumeti občino, kjer se je nekdo nastanil z namenom, da bo tam stalno ostal. Ker se bo volilo v tri ustanove — to je v Občni zbor Kmetijske zbornice, v odbore Okrajnih kmečkih zbornic in v Krajevne kmečke odbore — naenkrat in ker ima vsak volilni upravičenec samo en glas, je vpis v volilni imenik mogoč samo v občini stalnega bivališča. To velja tudi za primer, da ima nekdo v več občinah svojo kmetijsko oz. gozdarsko posest. Ker ima samo oseba volilno pravico, more vsak volilni upravičenec biti samo enkrat vpisan v volilni imenik. V dvomljivih primerih velja za stalno bivališče kraj, kjer je volilni upravičenec prebival 31. avgusta t. l.

Pri *juridičnih osebah* je stalno bivališče njihov zakoniti sedež oz. sedež po pravilih, ne oziraje se na to, da ležijo njegova zemljišča tudi po drugih občinah. Zato naj *juridične osebe* izpolnijo samo eno popisno polo in sicer v tisti občini, kjer imajo svoj zakoniti sedež ali sedež po pravilih.

Juridične osebe (n. pr. cerkvene bratovščine), ki nimajo svojega sedeža na Koroškem, nimajo volilne pravice v Kmetijsko zbornico.

Kmečka gospodarska zveza

Nekaj malega iz avstrijske pivovarske industrije

Avstrijski institut za raziskovanje gospodarstva je izdal posebno študijo o strukturi in nekaterih vprašanjih pivovarske industrije. Delo je zanimiva razprava narodno-gospodarske analize o položaju pivovarske industrije v proizvodnji živil in poživil, navaja število pivovarskih obratov in njih obseg, nadalje kapacitete in njeno izkoriščanje, potrošnja surovin in energije, produkcijo, proizvodno tehniko, prodajo, potrošnja in eksport, cene in strukturo stroškov ter zaposlenost in plače. Obravnava vzroke in učinek koncentracije ter kartelizacije avstrijske pivovarske industrije in vprašanja prodaje.

Pivovarsko leto obsega čas od 1. septembra do 31. avgusta. Avstrijske pivovarne so leta 1955 proizvedle 4,3 milijona hektolitrov piva. Brutoprodajalna vrednost je znašala 1,5 milijarde šilingov, to je v razmerju 18 % vrednosti v istem časovnem razdobju industrijsko proizvedenih živil in poživil. Potrošnja piva znaša več kot tretjino potrošnje pitnega mleka in štirikrat toliko kot potrošnja vina. Avstrijska proizvodnja piva je tudi v mednarodnem merilu pomembna ter je leta 1954 znašala 1,3 % svetovne proizvodnje, kar pomeni, da je zavzemala 14. mesto.

Pivovarska industrija je leta 1955 zaposlovala okoli 8400 oseb, kar je 9 % vseh v živilski in poživilski industriji zaposle-

nih delojemalcev. Število pivovarskih obratov je v zadnjih treh desetletjih precej nazadovalo. Leta 1929, ko je bila dosežena najvišja proizvodnja piva, je bilo v Avstriji še 131 pivovarn, leta 1937 so jih našteali 107, leta 1955 pa samo še 94, medtem pa se je stanje znižalo na 92. Ze pred vojno so mnogo pivovarn združili, nerentabilne obrate pa ukinili. V posameznih zveznih deželah obratuje naslednje število pivovarn: na Dunaju 4, na Nižjem Avstrijskem 8, Zgornjem Avstrijskem 36, v Salzburgu 11, na Štajerskem 4, na Koroškem 7, Tirolskem 11 in na Predarlskem 13.

Statistika navaja, da posegajo Avstrijci v odstotkih v naslednjem razmerju po različnih pijačah: pivo 25 %, vino 16 %, sadne soke (brez sode) 10 %, kavo 10 %, Cola-pijače 5 % ostale pijače 6 % in nedoločene 19 odstotkov.

V najvažnejših svetovnih državah so leta 1954 proizvedli v milijonih hl naslednje ogromne količine piva: Združene države Amerike 104,4, Anglija 39, Zapadna in Vzhodna Nemčija 37,1, Sovjetska zveza 17, Češkoslovaška 13, Belgija 12,6, Francija 10,5, Avstralija 9,7, Kanada 9,3, Brazilija 7,2, Mehika 6,6, Poljska 5,5, Kolumbija 5, Avstrija 4,2, Japonska 4, Danska 3,5, Irska 3,1, Nova Zelandija 1,9 in Luksemburška 0,4.

PO ŠIRNEM SVETU

New Delhi. — Prihodnji mesec bo v Colombu pod pokroviteljstvom Organizacije združenih narodov prva regionalna konferenca burmanskih, ceylonskih, indijskih, nepalskih in pakistanskih združenj za OZN. Njen namen bo vskladiti sodelovanje posameznih organizacij v zvezi s popularizacijo OZN med prebivalstvom teh dežel.

Washington. — Po podatkih za proračunsko leto, zaključeno 30. junija, so ZDA potrojile pomoč deželam jugovzhodne Azije, preko uprave za sodelovanje s tujino. Afganistanu, Ceylonu, Indiji, Nepalju in Pakistanu so dali 193 milijonov dolarjev nevojaške pomoči, medtem ko je leta 1952. teh pet dežel dobilo le 63.200.000 dolarjev pomoči.

New York. — Ameriško zunanje ministrstvo je sporočilo, da se bo 20. septembra začela na sedežu Združenih narodov v New Yorku mednarodna konferenca, ki naj določi statut mednarodne agencije za atomsko energijo.

Rangun. — Burmanski premier U Ba Šve je na tiskovni konferenci izrazil prepričanje, da bodo sedanje kitajsko-burmanske obmejne incidente rešili mirnim potom s pogajanj. Poudaril je tudi, da bo ostalo prijateljstvo med Kitajsko in Burmo nespremenjeno. Tudi ljudstvo, ki živi ob meji med obema deželama, se dobro razume.

München. — Na stotine bivših pripornikov v KZ-Dachau, med temi tudi zastopniki iz Avstrije, se je v ponedeljek udeležilo polaganja temeljev za velik spomenik, ki ga bodo postavili v spomin na smrtno žrtve tega strašnega taborišča, kjer je izgubilo življenje mnogo ljudi.

Washington. — V washingtonskih uradnih krogih izjavljajo, da je ameriški zunanji minister Dulles svetoval britanski in francoski vladi, naj pozovejo svoje pilote na Sueškem prekopu, da ostanejo na svojih mestih tudi po 15. septembru vzlic neuspehu kairskih razgovorov med odborom petih in egiptsko vlado.

Moskva. — Načelnik glavne uprave za uporabo atomske energije v Sovjetski zvezi Slavski je v razgovoru s delavci »Pravde« izjavil, da bi bila Sovjetska zveza pripravljena sodelovati s Švico v miroljubni uporabi atomske energije. Slavski je poudaril, da dvostranski sporazumi, ki jih ima SZ z drugimi deželami o sodelovanju in razvoju atomske energije, ne kršijo suverenosti nobene dežele.

Praga. — Radio Praga je sporočil, da je češkoslovaška vlada sprejela načrt zakona, ki uvaja od 1. okt. 1956 dalje skrajšani delovni čas, in sicer na 46 ur tedensko. Podjetja za investicijsko izgradnjo bodo lahko uvedla tudi poldnevni delovni teden, v kar pa mora privoliti ministrstvo in sindikat. Spričo skrajšanega delovnega časa se sedanje plače ne bodo znižale.

Alžir. — V Alžiru pride dnevno do spopadov med uporniki in francoskimi četami. Na obeh straneh je vedno tudi večje število mrtvih in ranjenih. V zadnjih 22 mesecih je bilo v bojih v Alžiru ubitih nad 1350 francoskih vojakov in policistov. Ranjenih pa je bilo 2650 ljudi. Pogrešajo jih nad 600. Uporniki so imeli po teh vesteh 13.000 mrtvih, 5000 jih je bilo ujetih, od tega 800 ranjenih.

Moskva. — Vlada Sovjetske zveze je sklenila vrniti Ljudski republik Kitajski tako imenovani mandžurski arhiv, v katerem je zbrano dokumentarno gradivo o ustanovitvi te kitajske pokrajine. V tem arhivu so dokumenti iz obdobja med letom 1675 in 1900.

Praga. — Kakor poroča sekretariat svetovne sindikalne federacije, katere sedež je v Pragi, se bo generalni svet federacije zbral v Sofiji konec oktobra. Na sestanku bodo razpravljali o sindikalni enotnosti na svetu in o delu sindikalnih organizacij v državah, ki so šele pred kratkim dobile svojo samostojnost in neodvisnost ali pa se zanjo še bore.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Nazadovanje sečnje lesa

Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo navaja, da je sečnja lesa v prvi polovici letošnjega leta v primeri z istim časovnim razdobjem v minulemu letu nazadovala za 25 odstotkov. Minulo leto je od 1. januarja do 30. junija sečnja lesa znašala 4.571.944 kubičnih metrov, letos pa samo 3.413.141 kubičnih metrov. Nazadovanje količine sečnje ugotavljajo na vsem avstrijskem ozemlju.

Ob začetku novega šolskega leta

V ponedeljek so se po dveh mesecih počitnic zopet odprla vrata naših šol. Mladina se je odpočita in okrepčana vrnila v svoje šolske prostore, da se v prihodnjih desetih mesecih dalje pridno izobražuje in pridobiva čim več znanja za poznejše življenje.

Medtem ko se vsi tisti otroci, ki so šolo že obiskovali, razmeroma hitro zopet privadijo šolskemu redu in vsem dolžnostim, ki so pač v zvezi s poukom, pomeni za začetnike vstop v šolsko življenje veliko spremembo. S prvim šolskim dnem se nekako končajo brezskrbna otroška leta, v katerih so uživali popolno prostoto, se podili po travnikih in igriščih neobremenjeni z različnimi dolžnostmi in skrbmi.

Čim lepše pa smo začetnika pripravili na to novo dobo njegovega življenja, tem lažje se bo šoli privadil, tem bolj in lažje dosegljivi bodo učni uspehi. Če bo prestopil šolski prag poln veselega pričakovanja za vse novo in lepo, potem nam ni treba imeti nobenih skrbi. Če vidi že danes v učitelju tistega svojega večjega prijatelja, kateri mu bo samo pomagal prodreti v lep svet črk in števil, kateri mu bo kazal pot do prirode in njenih lepot in mu odkrival bližnji in širni svet, tedaj se bo otrok v vseh težavah poln zaupanja obrnil do njega, ga cenil in spoštoval.

V mnogih hišah pa že tedne sem slišimo samo: le počakaj, da prideš v šolo; tam te bodo že naučili manire in reda, tam jih boš že izkupil itd. Tako »pripravljen« otrok bo poln bojzani in nezaupanja gledal v učitelju tistega »bavdava«, ki menda zna rabiti le palico, ne bo pa se mu mogel približati v vseh svojih težavah poln zaupanja in odkritosrčnosti. Če v takih slučajih potem učitelju ni mogoče doseči pri otroku zaželenih uspehov, potem morajo starši nujno iskati krivdo pri sebi in ne pri šoli, še manj pa pri otroku samem.

S prvim šolskim dnem pa se pričnejo nove dolžnosti in skrbi tudi za starše. Šolske potrebščine stanejo pri sodobnem načinu pouka mnogo denarja. Doba nekdanjih »tablic« je mimo in poraba papirja, knjig in drugih potrebščin je kar velika. Zato je nujno potrebno, da otroka nadzorujemo, da ne porabi po nepotrebnem tega, kar težko kupimo, da pazi na knjige in zvezke, da so zmeraj čisti itd. Treba bo skrbeti, da otroci točno in skrbno izdelajo domače naloge, da učno snov doma ponovijo in predelajo, da gredo ob pravem času od doma in predvsem, da se tudi ob pravem času vrnejo iz šole.

Pri začetnikih je nujno potrebno, da jim pomagamo pri upeljavanju v čitanje in pisanje, to pa na miren in lep način in ne z vpitjem in udarci. Takšna metoda v otroku ubije zadnje veselje in zatre v njegovi duši zadnji košček samozavesti in veselja do pouka. Popolnoma obupa nad samim seboj in se preda mišljenju, da se res nikoli ne bo mogel kaj naučiti. Pomagati pa

mu je treba ljubeznivo, potrpeti z njim in mu priznati tudi najmanjši napredek. Ko je enkrat premagana prva težava, potem gre vse mnogo lažje. Zato so ravno prvi šolski dnevi odločilni za ves nadaljnji uspeh.

Pri starejših šolarjih pa se dostikrat pojavijo težave pri novih računih itd. Tudi tu je včasih potrebna pomoč ali razgovor z učiteljem, da se za otroka posebej pobriga. Na vsak način mora otrok občutiti, da se starši brigajo za njegovo napredovanje v šoli, tako se ne bo moglo zgoditi, da bo otrok prihajal v šolo brez izvršenih nalog in brez znanja. Od časa do časa pa je nujno potrebno, da se starši pogovorijo z učiteljem, kako otrok napreduje. Odkrit razgovor o vseh, morebiti nastalih problemih je vsekakor bolj plodosen, kot zabavljanje in kritika spricho otrok ali pred sosedi.

Bliža se čas jesenskega dela na polju. Povsod manjka delovnih moči. Zelo vabljiva je misel, da bi obdržali otroka doma, da nam pomaga pri delu. Kmalu smo po-

tem tako daleč, da sploh nobenega dela ne moremo več opraviti brez otrok. Gotovo so izjemni slučajji, ko je otroška pomoč nujno potrebna; vendar se morajo izostanki iz šole zaradi dela držati v jako ozkih mejah. V teku šolske dobe nastopijo itak še druge težave, kakor bolezn, smrtni slučajji v družini itd. Tako se potem nakopičijo izostanki iz šole in marsikateri otrok zamudi tako v teku osmih let več dni, kot jih ima dvoje šolskih let. Kakšni so v takih, na žalost na kmetih še neredkih slučajih učni uspehi, si lahko mislimo. »Ura zamujena se ne vrne več nobena«. Otrok pa trpi škodo po nepotrebnem zamujenih učnih dni vse življenja. Vsak poklic zahteva v današnjem času temeljito osnovno izobrazbo in veliko znanja. To pa si more otrok prilastiti edino le s pridnim in rednim obiskom šole.

Zato pridno pošiljajte otroke v šolo in zavedajte se, da je solidna šolska izobrazba za otroka danes najbogatejša dota, hkrati pa tudi edina, katere mu nobena sila ne more vzeti. Vzgojitelj

Antologija avstrijske emigrantske lirike

Na Dunaju je pred kratkim izšla antologija avstrijske emigrantske lirike, ki je nastala v obdobjih po nemški zasedbi Avstrije in med vojno do leta 1945. Knjigo je uredil in izdal znani dunajski lirik Rudolf Felmayer, ki je bil sam preganjan od nacistov. V uvodu tega dela ugotavlja, da naj ta knjiga predvsem služi človečanski ideji in pokaže, da Avstrijci niso bili samo spremljevalci nacistov, ampak da se je istočasno razvijala tudi druga samostojna avstrijska lirika, na temeljih naj-

bolj plemenitih in naprednih tradicij avstrijske literature. Večina pesnikov, ki so zastopani v tej zbirki, so pisali svoje pesmi v tujini kot politični preganjanci.

Nekateri pa so bili v domovini, kjer so tudi žrtvovali svoje življenje. Neki pesnik, ki je nepoznan in je padel leta 1938 kot žrtev nacizma na Dunaju, je preprosto zapisal svojo bol: »Zgubil sem se v gozdu sveta, izgubljena ovca velike črede. Nikjer ni nikogar več, ne hlapca, ne pastirja, ki bi me z milim glasom poklical.«

Izšla je prva številka „Mladega roda“

Šolska vrata so se vsepovsod na široko odprla in otroci so si poskrbeli potrebne zvezke, knjige in svinčnike, da bodo lahko sledili pouku in se izobraževali za življenje. Prav tako je z začetkom šolskega leta izšla prva jesenska številka „Mladega roda“. Tako „Mlad rod“ že šesto leto vestno spremlja delo na dvojezičnih šolah in je trdna opora učiteljem pri pouku.

„Mlad rod“ si je v letih izhajanja pridobil med mladino mnogo prijateljev in vsi prav radi posegajo po njem in ga preberejo od prve do zadnje strani. Tudi učenci sami se oglašajo in pišejo od časa do časa svojemu stricu Toneju, ki prav rad objavi njihova pisma.

Ze naslovna stran sama pove, da so počitnice pri kraju. Ilustracija te strani nam kaže kmečkega fanta, kako hiti po stopnicah, ker šolski zvonec že naznanja začetek pouka. Izraz šolarja je vesel in nekoliko tudi boječ, saj se bo začelo resno delo in skrbi, obenem pa

tudi veselje pri skupnem delu. Fant je z vasi, kakor so vsi naši otroci, ki so skozi vse poletne počitnice pomagali doma pri delu na polju in drugod.

Ze naslednje strani pa govore o bližnji jeseni, tistemu letnemu času, ko kmet z veseljem in zadovoljstvom spravlja letino. Tudi o domovini krompirja je govora, kako se je razširil po svetu in končno prispel tudi do nas. Kakšno naj bo stanovanje, naj otroci že zgozdaj zvedo, da ga bodo znali ceniti in da bo tudi zanje veljal pregovor „ljubo doma, kdor ga ima!“

Iz slovenske literature sta tokrat zastopana pesnik Josip Murn — Aleksandrov, pesnik narave in človeka, ter Ivan Cankar, glasnik ponižanih, razžaljenih in trpečih ljudi. Ze Cankarjev kratek članek, ki je objavljen v tej številki lista, nam razgrne pisateljevo mladost, polno trpljenja in uboštva.

Tudi pravljic, ki jih otroci zelo radi berejo

PAVLE KERNJAK:

Moja ljubezen

Zaman srce te je prosilo
ko ljubil sem te tak gorko,
zaman oko se je solzilo,
ko prožil tebi sem roko.

Pozabil bom, o dekle moje,
pozabil bol iz prošlih dni,
veselo spet bo srce moje
te ljubilo do konca dni.

Glasbeni festival v Luzernu

V Luzernu je te dni glasbeni festival, katerega program obsega sedem velikih simfoničnih koncertov. Na festivalu nastopa veliki švicarski festivalski orkester in Angleški filharmonični orkester pod vodstvom dunajskega dirigenta Herberta von Karajana in drugih znamenitih dirigentov. Na festivalu poleg tega nastopa tudi nekaj vrhunskih solistov, med njimi Arthur Rubenstein, Enrico Mainardi, Carlo Zecchi in drugi. V času festivala je v Luzernu odprta tudi razstava švicarske baročne umetnosti.

in jih tudi pripovedujejo, ne manjka v tej številki. Za poživitev zemljepisnega pouka pa tokrat služi članek Rudolfa Cefarina o Beljaku, ki je trgovsko središče Koroške in kjer se srečajo tri velike narodnostne skupine: Slovani, Romani in Germani, kar je edinstveno na svetu.

Otroci se nadalje seznanijo s pridobivanjem železa in se na podlagi dobro pisanega članka seznanijo z izrazi, ki jih še ne poznajo. Razen tega vsebuje list še drugo koristno čtivo, ki ga učitelj pri pouku lahko s pridom uporablja, saj je list sestavljen tako, da dopolnjuje učni načrt za ljudske in glavne šole. Zelo koristen je vsekakor tudi spis „Kako se predstavljamo in spoznamo z neznanci“, kar bo gotovo šolarje zelo zanimalo, saj se bodo tako naučili, kako se naj predstavijo neznancu ali učitelju, ko pridejo na kako novo šolo ipd.

Za bistrre glave je nekaj ugank in križank. In dopisovalci stricu Toneju prav tako niso spali v počitnicah, saj so pisali nekaj pisem.

Prvo jesensko številko „Mladega roda“, ki je dvojna, je tiskala Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje. Oprema je čedna in vsebina pestra. Izkušnje, ki jih je list v teku svojega izhajanja pridobil, saj je s to številko stopil v VI. letnik izhajanja, so prišle jasno do izraza. List je vzoren in lahko so ponosni nanj tako učenci, kakor tudi učitelji, obenem pa s tem izkažejo hvalničnost vsem tistim, ki se trudijo, da list tako uspeva in služi svojemu namenu kot dopolnilni učni pripomoček.

Lojze Ude:

TEORIJA O VINDIŠARJIH (Osnuček kritične razprave)

Ze črkopisna pravda v 20ih in 30ih letih XIX. stoletja je bila za slovenske jezikovne kulturne zedinjevalne težnje zmagovito zaključena šele z avstrijskima uradnima odlokama (leta 1833 in 1838), da se morata na vsem slovenskem ozemlju v šolskem pouku metelčica in dajničica umakniti stari bohoričici, ki jo je nekaj let nato izpodrinila gajica. 4. marca 1849 pa je kot eden glavnih sadov revolucionarnega leta 1848 izšla uredba, ki ustanavlja tudi „slovenski i Državni zakonik, s čimer je vlada prvič tako rekoč uradno sankcionirala izraz „slovenski jezik“ (slovenische Sprache) in zavrgla druge lokalne nazive“ (dr. Ivan Prijatelj, Kulturna in politična zgodovina Slovencev I. del, str. 65). Celo Bachov germanizatorični absolutizem je obdržal to uredbu. Od tega časa dalje pa je uporabljala uradna Avstrija v zakonih in upravnih aktih vedno samo ime „Slovenec“, „Slovene“. Avstrijske uradne publikacije ljudskih štetij, ki so se vršila v smislu zakona o ljudskem štetju z dne 29. III. 1869 (RGBl. 67) so poznale tako za časa monarhije kakor prve avstrijske republike na Koroškem in na vsem slovenskem ozemlju poleg Nemcev (oz. Italijanov) le Slovence, poleg nemškega le slovenski jezik. O kakih vindišarjih — „Windi-

sche“, „windische Sprache“ ni ne duha ne sluha.

Vindišarska teorija je plod nacionalnih razmer na Koroškem in Štajerskem, posebno na Koroškem, kjer so bili Slovenci stalno v številčno neugodnem razmerju do Nemcev, bili zaradi tega v vseh upravnih področjih, ki so spadala v samoupravni delokrog dežel — kakor na pr. osnovno ljudsko šolstvo — stalno preglasovani ter so tudi sicer stali izredno šovinističnemu sovražniku nasproti. V zaostreni borbi za kulturno, gospodarsko in politično osamosvojitve slovenskega naroda v zadnjih desetletjih XIX. in v prvih desetletjih XX. stoletja naj bi služila vindišarska teorija kot sredstvo za razkranjanje slovenskih vrst in kot stvarno utemeljevanje za vzdrževanje kar mogoče veliko Slovencev, posebno koroških in štajerskih, v dosedanem položaju varuštva, izkoriščanja in germanizacije.

Pripravljati se je začela ta teorija s trditvijo nemških nacionalistov, da se slovenska narečja močno razlikujejo od knjižne slovenščine, da je knjižna slovenščina nova tvorba, težko razumljiva in težko priučljiva in da pravzaprav ne bodo imeli slovenski otroci od učenja knjižne slovenščine nobene koristi. Naj se raje uče

jezika velikega nemškega naroda, ker bodo imeli od tega več koristi kakor od slovenščine. In podobno. To je ugovor, ki so se ga nemški nacionalisti in njihovi zastopniki na upravnih mestih v Avstriji nekaj časa splošno posluževali proti zahtevam slovenskih poslancev za uvedbo slovenskega pouka v šolah na slovenskem ozemlju, pa naj je bilo to na Koroškem ali drugod. Da so najbolj silovito poudarjali razne razlike in težave prav tisti, ki niso znali ne govoriti ne pisati slovensko, to spada k moralni in intelektualni karakteristiki nemško-avstrijskih in še prav posebno koroških nacionalistov (prim. na pr. odgovor slovenskega poslanca Franja Šukljeta koroškemu poslancu Dumreicherju v dunajskem parlamentu 26. marca 1889 v „Iz mojih spominov“, I. del, str. 201). Ko je leta 1888. v proračunski debati v avstrijski gospodski zbornici neki kranjski veleposestnik razkladal to modrost, ga je slavist evropskega slovesa Franc Miklošič tako le zavrnil: „Vprašanje razlike med kranjskino in slovenščino je nekako enako vprašanju, ki bi ga mogli postaviti glede razlike med švabskim narečjem in visoko nemščino. Gospodje bodo dopustili, da o tem dalje ne govorim“ (pravtam, str. 202). Glede razlik med slovenskimi narečji na Kranjskem ter knjižno slovenščino so sovražniki slovenske šole polagoma sicer utihnili, na Koroškem pa se je trditvev o razlikah med koroškimi slovenskimi narečji in knjižno slovenščino za utemeljitev, da naj bi se koroški Slovenci učili v šolah raje

nemščine kakor slovenščine, trmasto vzdrževala in stalno ponavljala ter jo še danes ponavljajo.

Odvišno bi bilo kaj več opozarjati še na velike razlike med posameznimi dialekti nemške ali druge jezikovne skupine in knjižnimi jeziki teh skupin, ker je to splošen zakonit pojav in so ponekod, da, prav v nemški jezikovni skupini, te razlike še precej večje kakor so med dialekti slovenske jezikovne skupine in slovenskim knjižnim jezikom. Storili bomo to v drugi zvezi spodaj le toliko, kolikor je to potrebno za dokaz, da so nemški nacionalisti na te pojave vedno gledali s svojega političnega, Slovincem sovražnega, imperialističnega gledišča.

Tako se je po stvarno nesmiselni, z odkritim germanizatoričnim namenom poudarjeni trditvi, da se slovenska jezikovna narečja razlikujejo od knjižne slovenščine, najprvo z ozikom na vse slovensko ozemlje, nato pa le še z omejitvijo na Koroško (in deloma na Štajersko), pripravljala vindišarska teorija v tem smislu, da so na Koroškem neki „vindišarji“ — „Windische“, ki so po svoji jezikovni, etnični pripadnosti nekaj drugega kakor Slovenci. Prvi jo je v tej obliki napisal neimenovani pisatelj, ki je v spisu „Die Wahrheit über Kärnten“ (Klagenfurt, 1914) odgovarjal piscem knjige „Aus dem Wilajet Kärnten“.

(Se nadaljuje)

Kdaj bo potniški promet čez mejo pri Pliberku odprt tudi z železnico?

Potniki, ki potujejo iz Avstrije v Jugoslavijo ali obratno, vprašujejo, zakaj potniški promet na tem mejnem prehodu ni odprt tudi z železnico. Zanimanje potnikov za zadevo je brez dvoma upravičeno. Za vsakogar, ki se pripelje do mejne postaje v Pliberku, je prehod do prve postaje v sosedni državi združen z napornim in dolgim pešačenjem, ker vsak ni tako srečen, da bi mogel potovati s svojim motornim vozilom. Od pliberške postaje do meje je dobro uro hoda, od meje do Holmeca, prve postaje v sosedni državi, pa še okoli pol ure.

Prav tako neugodno je potovanje preko meje pri Viču pri Dravogradu, kjer je tudi od postaje Rabenstein do Dravograda dobre štiri kilometre razdalje. Ker drugega rednega prometnega sredstva preko meje ni, potnikom ne preostaja drugega kakor pa, da jo mahnejo peš in v potu svojega obraza dosežejo svoj cilj. Upoštevati je treba tudi, kako neprijetno je, če mora potnik prenašati še prtljago in če naleti na neugodno vreme, so nevedčnosti še hujše. Dolga pešpot je zelo naporna tudi za starejše ljudi in otroke.

Na meji pri Pliberku bi bilo zares potrebno, da bi potniki lahko potovali tudi z železnico. S tem bi bilo ustrezno vsem potnikom na obeh straneh.

Bajtiše

V sredo minulega tedna sta 18-letni slikarski pomočnik Rihard Köllich iz Bajtiš in 18-letni trgovski pomočnik Feliks Ogris iz Sel z uspehom prestala v Celovcu izpit za dovoljenje za vožnjo z motornim vozilom. Proti večeru sta se peljala domov. Köllich je vozil, Ogris pa je sedel na spremnem sedežu. Na veliko nesrečo ju je že prvi dan, ko sta napravila izpit za vožnjo, dohitela huda prometna nesreča. Na nekem ovinku na Bajtiški cesti sta trčila s tovornim avtomobilom, katerega je šofiral trgovski nameščenc Siefried Lassnig iz Kaple. Sunek je bil silovit, oba na motornem kolesu sta strmoglavila in se hudo poškodovala. Köllich si je prelomil lobanjsko kost, Ogris pa si je zlomil nogo.

Köllicha so nezavestnega prepeljali v bolnišnico v Celovec. Žal pa mu zdravniki niso mogli več pomagati. Prepeljali so ga na dom, kjer je podlegel hudim poškodbam. Vsa okolica obžaluje nepričakovano smrt mladega nadbudnega človeka in globoko sočustvuje s tako hudo prizadetimi svojci pokojnika.

Cirkus Rebernig spet na Koroškem

Cirkus Rebernig — največji avstrijski cirkus — je v letošnjem letu prepotoval mnogo avstrijskih mest, mestec in trgov. Povsod je bilo občinstvo navdušeno nad izbornim programom, ki ga nudi. O tem zgovorno pričajo številni komentarji v časopisju iz tistih krajev, kjer je cirkus gostoval. Končno je prispel tudi v Celovec in sinoči dal svojo prvo predstavo, kateri so prisostvovali tudi številni povabljeni gostje. V Celovcu bo cirkus ostal še do 17. septembra, predstave pa bodo dnevno popoldne in zvečer. Iz Celovca bo odpo-

Trude s svojim malim umetnikom

Zanimiva in poučna tekma koscev na Knaži v libuški občini

Minulo nedeljo je v občini Libuče, v Pliberku in drugod vse govorilo o dogodku, ki se je odigral dan poprej v dolini šmarješkega potoka na travniku Knaža, na prostrani ravnini med sosedoma Šimonom in Travarjem. Tekma je bila, tekma koscev z ročnimi kosami, z motornimi kosilnicami ter s kosilnicami s traktorji, ki jo je priredil krajevni odbor SKZ s sodelovanjem osrednje organizacije. Pred prireditvijo so bila mnenja o uspehu predvidenega načrta deljena: mnogi so bili optimisti, nekateri nekoliko zaskrbljeni, našli pa so se tudi taki, ki so bili prireditvi odklonilno, celo sovražno nastrojeni. Pri zadnjih gre za one, ki ne morejo pre-

Kosci se pripravljajo na tekmo, ki jo številno občinstvo že nestrno pričakuje.

našati gibanja in naj je še tako koristno, toda nosi pristen značaj domačnosti na naši zemlji. Končno pa je posrečena prireditvev razpršila vse pomisleke in beseda »tekma« je bila v ustih vseh, tudi pri tistih, ki ji prej morda še niso vedeli pravega pomena.

Prireditelji so imeli le malo časa za priprave. Poleg tega je bilo minule dni vse v

največji košnji otave ter so vsi kmečki ljudje izkoriščali lepe dneve od zore do mraka. Vendar so se za zamisel o tekmi, ki jo je sprožil domači kmet, član občinskega odbora Slovenske kmečke zveze, zavzeli požrtvovalni mladi kmečki fantje in izkušeni kmetje, da so izvedli prireditvev v veliko zadovoljstvo, kar naj bo v naslednjem na kratko povedano.

V soboto, 8. t. m. popoldne, na dan tekme, so se pričeli ljudje zbirati na Knaži, ki je drugače, tako mirna in spokojna. Na prizorišču tekme je zaživelo, po cesti so brnela motorna vozila, iz hribov pa so mnogi prišli peš. Lahko rečemo, da je bila na prireditvi zastopana široka okolica ter

je bila udeležba proti vsakemu pričakovanju številna. Medtem pa so prispeli tudi že tekmovalci: osem koscev z ročnimi kosami, trije z motornimi kosilnicami in trije s traktorji. Razpoloženje med publiko je bilo takoj od začetka odlično in vse je nestrno pričakovalo pričetek tekme.

Kosci so se razvrstili. Kose so bile ostre, na travi pa rose seve ni bilo. Godba mla-

Kapniška jama pri Grebinju

Meseca junija so v Grebinju odprli zanimivo kapniško jamo. Od tega časa vlada za jamo veliko zanimanje in že doslej ugotavljajo zelo številni obisk najrazličnejših obiskovalcev, ki prihajajo v Grebinj, da si ogledajo to naravno čudo. Vest o zanimivostih grebinske kapniške jame je prodrla že daleč v svet ter jo obiskujejo ne le gostje iz bližnje in daljne okolice, temveč tudi tujci, med temi številni letoviščarji, ki se v poletju zadržujejo na Koroškem.

V ponedeljek minulega tedna je nepri-

čakovano privozilo več posebnih potniških avtobusov. Ko je vodja zapustil kapniško jamo z 9999-im obiskovalcem, se je pred vhom pojavil še mlad zakonski par, ki si je tudi želel ogledati jamske znamenitosti. Mlada žena in mož sta se nemalo začudila, ko jima ni bilo treba plačati vstopnine. Še bolj prijetno pa sta bila presenečena, ko sta ju pred odhodom prisrčno pozdravila domači župan Kauer in vodja jame. Župan je ženi Ingi Hochschwarzerjevi kot desetisočemu gostu izročil lep šopek in album s slikami iz jame. Možu Walterju Hochschwarzerju, poštnemu nameščencu nekje na Tirolskem, pa je podaril kot 10001. obiskovalcu buteljko vina. Gosta sta bila nad vse vzradoščena zaradi tako nepričakovano prijetnega dogodka, ki sta ga doživela na njunem potovanju v Grebinju ter sta zagotavljala, da odnašata tudi iz jame globoke in najlepše vtise.

Tudi ta kapniška jama bo koristila tujskemu prometu na Koroškem ter še posebej Grebinju in okolici.

Nova šola na Krčanjah

V nedeljo je bila na Krčanjah lepa slavnost. Svojemu namenu so izročili novo šolo, dogodek, ki se ga je veselilo vse gorsko prebivalstvo, posebno pa 55 šolskih otrok, ker prav tem je namenjena nova stavba z dvema smotno opremljenima šolskima razredoma. Župan Kauer je pozdravil slavnostne goste in domačine ter izrazil svoje veselje, da je bil po petletni gradnji dosežen zaželeni cilj. Za njim je spregovoril okrajni glavar Wagner, nato pa je povzel besedo namestnik deželnega glavarja Krassnig, ki je prebivalstvu čestital k novi šoli. Dejal je med drugim, da je le dobri šoli mogoče vzgajati mladino v poštene državljanke, ki bodo služili demokraciji, svobodi in narodni strpnosti.

Pri slavnosti je sodelovala godba in domači pevski zbor, ki pa je zapel le nemške pesmi. Šolska mladina je nastopila s prizori in petjem v obeh deželnih jezikih, kar je vzbudilo pri domačem ljudstvu veliko zanimanje in zadovoljstvo. Na vprašanje, če pevci ne pojejo tudi slovensko, je merodajna oseba odgovorila, da sicer tudi pojejo, toda so tako zastrašeni, da se ob tej priložnosti ne upajo zapeti v domačem jeziku. Na žalost pa tudi dotična oseba, ki je to izjavo podala, v svojem nagovoru ni spregovorila slovenske besede. Ne vemo ali tudi iz prestrašenosti ali pa samo iz brezbržnosti.

VABILO

Slovensko prosvetno društvo »Peca« v Šmiljelu bo na povabilo SPD »Zarja« v Železni Kapli gostovalo z igro

SCAPINOVE ZVIJAČE

v nedeljo, dne 23. septembra 1956, ob 11. uri dopoldne v kino-dvorani v Železni Kapli.

Veseloigra, ki jo boste imeli priložnost videti in slišati, vas bo na mah spravila v dobro voljo. Iz srca se boste nasmejali in izvrstno zabavali. Privoščite si prijetni užitek in pridite vsi iz Železne Kaple in iz vseh bližnjih in daljnih grap in hribov!

*

Program potujočega kina SPZ

Od sobote 15. septembra do četrta 20. septembra bomo predvajali film »Boj za Matterhorn« (Der Kampf ums Matterhorn) in sicer:

v soboto, 15. sept. ob 20.00 uri v Bilčovsu pri Miklavžu,

v nedeljo, 16. sept. ob 20.00 uri v Št. Primožu pri Voglu,

v sredo, 19. sept. ob 20.00 uri v Šmiljelu pri Šercerju,

v četrtek, 20. sept. ob 20.00 uri v Škofijah pri Schützu.

dih šmarjeških fantov je zaigrala, nato pa je Šimon s »stop-uro« dal signal za zalet prvega kosca. V enominutnem presledku jih je po vrsti mahal vseh osem. Mišice so se napele, vse sile telesa in duha so bile v akciji, kajti konkurenca je bila ostra. Vsi kosci so bili izvrstni, ljudje pa so z vso pozornostjo sledili gibom in nekaterim razlikam med posamezniki. Prepoten, z visokim krvnim pritiskom, toda najboljše volje, so jo prirezali skozi in je najhitrejši dosegel čas 9,50 minut, najzadnji pa 14 minut. Košnja s kosami je naporna in zahteva izrabo vseh telesnih sil.

Na trikrat daljšem premeru površine so nato startali tekmovalci s kosilnicami. Takoj je bilo videti, da so mladi motoristi odlično obvladali svoje stroje. Toda napora se ne da primerjati z delom človeške sile. Brez potu na obrazu je prvi kosec z motorno kosilnico dosegel čas 2,32 minute, zadnji pa 3,05 minut. S traktorjem je prvi dosegel čas 1,58 minut, zadnji pa 2,10 minut. V tem je ogromna razlika med delom z roko in s strojem ter je bil med drugim namen tekme tudi ta, da je to razliko nazorno pokazala in še to, da je treba za ravnanje z tehničnimi napravami tudi mnogo znanja.

Ocenjevalna komisija pod vodstvom župana Črčaja s sodelavci Bicljem, Zdovcom, Šimonom, Skukom in Milačem med kvalitetnimi tekmovalci ni imela lahko delo, vendar je morala upoštevati nekatere razlike pri ugotavljanju točk. Med ročnimi kosci je odnesel prvo nagrado Lojze Kolenik, izmed koscev z motornimi kosilnicami kmet Srienc, med kosci s traktorji pa Apovnik Janko. Pohvale in priznanja pa so bili deležni vsi ostali in publika je navdušena sprejemala rezultate na znanje.

Po razdelitvi nagrad je sekretar SKZ Blaž Singer v stvarnem nagovoru še enkrat obrazložil namen in pomen takšne prireditve in izrazil v imenu organizacije svoje zadovoljstvo o edinstvenem uspehu današnje prireditve. Zastopnik krajevnega odbora SKZ se je vsem, ki so kakor koli doprinesli k uspehu tako lepega in poučnega praznika delovnega kmečkega ljudstva v tem predelu naše zemlje iskreno zahvalil ter tudi vsem številnim gostom, ki so s svojim obiskom pokazali zanimanje za prireditve, med drugimi posebej domačemu gospodu županu Ostermannu ter županu blaške občine gospodu Črčaju.

Še je trajala sproščena domača in sosedska družabnost do večernih ur. Pečat so ji dali mladi šmarješki muzikanti, ki igrajo že prav dobro. Na večer pa so zabavo nadaljevali v gostilni pri Hrustu.

KOLENDAR

Petek, 14. september: Poviš. sv. Kr.
Sobota, 15. september: M. 7 žalosti
Nedelja, 16. september: Ljudmila
Ponedeljek, 17. september: Lambert
Torek, 18. september: Jožef K.
Sreda, 19. september: Januarj
Četrtek, 20. september: Evstahij

Sem in tja med izumi in izumitelji

Edison, znani ameriški izumitelj na področju elektrotehnike, je postavil, da je izum samo 2 odstotka nekaj slučajnega, medtem ko je ostalih 98 % plod dolgotrajnega razmišljanja. Tudi James Watt, izumitelj parnega stroja, je na vprašanje, kako je prišel do izuma, odgovoril, da s poskusi in razmišljanjem. Prav tako je o Nikoli Tesli znano, da je o neki stvari razmišljal leta in leta, preden je prišel do določenega zaključka.

Železnica sprva v prenekaterem primeru ni našla pravega odmeva. Prvo železnico so zgradili na Angleškem leta 1825. Ljudje pa so se še 16 let raje vozili s poštnimi kočijami. Francoski državnik Thier je o železnici dejal, da Parižanom ne bo več kot igrača in da ne bo prepegljala niti enega potnika. Značilno za tako naziranje je tudi mnenje francoskega astronoma in fizika Aragoja, ki je trdil,

Ameriške domislice

Neki ameriški bralec je ugotovil, da bi se število prometnih nesreč takoj zmanjšalo, če bi na križiščih namesto dosedanjih prometnih znakov stala lepa dekleta.

Največji paradoks današnjega časa je atom, tisti najmanjši delček, ki postane največji strah, če ga kdo skuša razbiti, je zapisal pisec v nekem ameriškem listu.

In še tale ugotovitev: Stanovanjske hišice v povojnih letih tako naglo rastejo, da bo v mnogih ameriških mestih kaj kmalu mogoče najti »podeželjski in nedeljski mir« samo v mestnih središčih.

UGANKE

Vzpel se pisan slavolok
čez obzorja je obok,
a že senca ga podre,
ko se komaj vanj upre.

(Mavrica)

Črno ralo belo polje orje,
ralu izpodrsne, — pade v — črno morje.

(Peresnik, packa)

Kdo je najhitrejši slikar?

(Ogledalo)

Štiri kote soba šteje,
mucka se v vsakem greje,
a pred vsako tam še tri
predejo že sedem dni.
Če na repu vsake ena
muca ždi, modrost nobena
ni uganiti števila
vseh. Si buča že uganila?

(Samo štiri)

Kdo udarja brez rok ves dan
in tudi ponoči ni zaspan?

(Srce)

da se bodo vsi potniki zadušili v primeru, če se bodo peljali z vlakom skozi le nekaj metrov dolg predor.

Profesor na hannoverski tehnični visoki šoli W. Launhardt je trdil 1875. leta, da je odveč sleherni trud konstruktorjev, ki hočejo izdelati uporaben avtomobil. In ko je Benz leta 1888 pripeljal na razstavo v München svoj avtomobil, so mu ga zaplenili, češ da ni zakona, na osnovi katerega bi se lahko vozil po mestnih ulicah z motornim vozilom.

Edison je bil s fonografom, predhodnikom gramofona, prav tako v težavah. Akademik Bouilland je dejal, da ni verjetno, da bi navadna kovina lahko reproducirala plemenite zvoke, ki jih zmora človeško grlo.

Dandanes se nam seveda vse pridobitve na področju tehnike zdijo nekaj samo po sebi razumljivega in se ne čudimo skoraj nobenemu aparatu več. V začetku pa je bilo silno težavno, ko si je tehnika šele utirala pot, orala ledino in pri tem seveda mnogokrat naletela na težave tako pri ljudeh, kakor tudi pri oblasteh, ki so včasih celo namenoma zavirale napredek in razvoj.

Tudi za novejšo čase je še značilno, da nekatere družbe kupujejo važne izume in jih zapirajo v svoje predale. Vzrok temu je večji zaslužek za določeno družbo, seveda na škodo tehničnega napredka. Vendar pa tudi največje zavire s strani različnih družb ne morejo zaustaviti kolesa nenehnega tehničnega napredka, ki prav v povojni dobi doživlja vedno širši razmah. Danes so izumi tako mnogostranski in

toliko jih je, da jih šele sčasoma spoznamo in se zavedamo njih koristi. Izumi so navadno zmeraj nekaj praktično pomembnega in predstavljajo izboljšanje doseda-

njega načina dela in ravnanja. Tako nam na primer slika (AND) predstavlja praktičen voz za prevažanje bolnikov po stopnicah. Vsak dobro ve, da je prenašanje nosil po stopnicah kaj naporno in tudi za bolnika neprijetno, zato je bilo potrebno iznajti nekaj bolj primerne in praktičnega. Sicer se v bolnišnicah poslužujejo dvigal, vendar pa se vsem stopnicam le ni mogoče ogniti, zato je stol že našel praktično uporabo marsikje.

Oporoka strastnega kadilca

Holandci so splošno znani kot veliki ljubitelji tobaka. Pri njih imajo kmetje navado, da dolžine neke poti ne merijo z miljami ali kilometri, ampak kar s pipami. Tam dobite cigareto, ko pridete na obisk, ko se poslavljate, ko se srečate na ulici, skratka povsod, kjer človeka lahko vidite. Mnogi zaspajo zvečer s cigareto v ustih, zjutraj pa morajo že kaditi, preden se umijejo. Že Diderot je napisal o Holandcih, da so »živi dimniki«, iz katerih se neprestano kadi.

Neki strastni kadilec je napravil na svoji smrtni postelji kaj zanimivo oporoko. Davno pred smrtjo je namreč že močno obogatel in lahko uresničil svojo največjo željo: odprl je muzej najrazličnejših pip, od najstarejših časov pa do današnjih dni. Vsakomur, ki je njegov muzej obiskal, je ob odhodu napolnil žepe s tobakom. Dnevno je pokadil tudi do 150 gramov tobaka. Umrl je star 98 let in je v svojem življenju pokadil kakih 4380 kilogramov tobaka. Iz

tega tobaka bi lahko napravili 16 kilometrov dolgo cigareto.

Njegov testament je bil dokaj čuden. Hotel je, da povabijo na njegov pogreb vse kadilce iz mesta. Vsak naj bi dobil dve pipi in primerno količino tobaka. Ves čas pogrebne ceremonije morajo pogrebci kaditi. V krsto pa naj bi naložili nekaj paketov tobaka, pipo in vžigalice, da bojo pri roki, kajti nič se ne ve. Namesto zemlje, katero vržejo ljudje na krsto pokojnika, pa naj bi na njegovo otrsli pepel iz pip.

Zadnja volja Von Klaesa, tako se je namreč nazival »veliki kadilec«, je bila strogo izpolnjena. Pogreb je bil cvit v oblak dima. Celotna Gertrude, kuharica umrlega, ki ni mogla nikdar prenašati tobakovega dima, je na pogrebu kadila, ker ji je pokojnik zapisal precejšnjo zapuščino, pod pogojem seveda, če bo šla za pogrebom in kadila...

vse, da, tudi nje. Prihulijo se k tlom, čisto k tlom.

Kamion zdrvi mimo. Luči se poženejo daleč naprej; čez čas je spet vse mirno.

»Nas že iščejo!« šepne nekdo.

»Saj sploh ne vedo, da smo ušli,« hoče odgovoriti Igor, a se premisli: »Ni važno, da zdaj govorimo o tem!«

V presledkih po nekaj minut se drug za drugim poženejo čez cesto.

Igor in Dušan hodita prva. Ne govorita. Igor misli na Pola, Petra, Lojzeta in druge, ki so ostali. Jih bodo odkrili? Pola, ki leži pri vходу v rov, bodo prav gotovo. Je še kdo ušel za nami in morda zavil proti murvam? Ko so padli strelji, je devet lahko vse zadržal. Če on ni šel ven, ni mogel nihče preko njega. Toda ko so se vrnili v klet, so se lahko zbrali. Lahko so premislili, da na komandi še ne vedo za rov in da je mitraljezec zato streljal, ker se je ustrašil ob misli, da se mu nekdo od zunaj približuje. Lahko pa, da je fant potrl in zbegalo. Mladi so. Pa če so alpinci šli v koruzo in odkrili rov? Ne. Tega niso napravili. Igorja je zbolelo nekaj: toliko truda in časa smo vložili v teleskop — — — če nas je samo osem ušlo, je to še uspeh?

Spet zaslišijo brnenje motorjev. Igor in Dušan se za hip ustavita. Nekje daleč na levi so. Pa tudi z desne vznemirjajo noč. Spet naglo gresta. Njune oči iščejo begajočih luči reflektorjev. »Še pol ure ni, od-

kar smo pobegnili, pa so že razposlali motorizirane patrulje. Toda ne za nami, ker ne vedo za naš pobeg, temveč — iz previdnosti, da bi vedeli, kaj se godi v bližini kampa,« premišlja Igor, naglas pa reče:

»Napada partizanov se bojijo. To je.«
Dušan prikima.

Igor ve: Kmalu bodo spoznali svojo zmoto. Najtežje je še pred nami. Udar — to je pol zmage. Napeli bodo vse, da nas polovijo. Oficirje so spomladli ujeti do zadnjega. Vsaj nas osem, kar nas je ušlo, ne smejo dobiti v roke. Morda je celo dobro, da smo se ločili od Gata in Štefana. Sama se bosta laže prebila. Če se eni skupini kaj zgodi, bo vsaj druga prišla do cilja. Ne gre samo za nas in za naše glave, za uspeh boja gre in za njihov poraz. Če nas ne dobijo, to je zmagata.

Iz noči zraste pred njimi temna velika gmota. Vedno bliže so ji. Tu in tam se zasveti kaka luč: mirna, slabotna, kakor majhna zvezda. To niso reflektorji. Počasi se izluščijo iz noči obrisi hiš in vaškega zvonika. Črt in Dušan se sklonita pod živo mejo jelš, Črt razgrne suknič, Dušan prižge žveplenko in Igor naglo razgrne specialko. V velikem loku se izognejo vasi. Gredo skoraj naravnost proti vzhodu: tam je domovina in javka. Tam so partizani. Čim prej tja, to je rešitev. Če bo šlo po sreči, to noč še ne, a prihodnjo so na javki, ki je v Kojškem.

ZANIMIVOSTI

Dama z brado

V Metz so aretirali 24-letno Marijo Travers, ker se je v uniformi vojaškega zdravnika in z umetno brado pojavila pri rekrutni komisiji, da bi pregledovala rekrute. Ko je prišel pravi zdravnik, je Marija pregledala že šest bodočih vojakov.

Zanimiv svetovni rekord

Svetovni rekord v nesnosti jajc je dosegla pred nedavnim kokoš nekega perutinarja v angleškem kraju Cudworth, ki je v 45 minutah znesla 10 normalnih jajc. Kokoš več dni ni znesla nobenega jajca in je bila videti bolna. Nekega predpoldneva pa je začela ter ob 10,05 znesla prvo jajce, vsako naslednje pa je znesla vsakih pet minut pozneje. »Čudežu« je od sedmega jajca naprej prisostvovalo nekaj sosedov in vaški pismonoša, tako vsaj trdi lastnik čudežne kokoši, ki je s tem postavila svetovni rekord.

Skrben pes

Neka družina iz Essena v Zahodni Nemčiji je naučila svojega psa, da ji prinaša vsak dan v majhni košarici zemlje. Nekaj časa je bilo vse v redu. Nekega dne pa so ugotovili, da je pes prinašal vsak dan po eno žemljo manj. Pek je trdil, da psu vedno naloži točno določeno in naročeno število žemlje. Gospodar se je o tem tudi osebno prepričal, ko je sledil psu v pekarno. Na poti domov je pes zavil s ceste za neke ruševine, kjer je vzel iz košare eno žemljo in jo odnesel še dalje med ruševine. Ko se je vrnil, je vzel košarico ter jo odnesel domov. Gospodar je našel za kupom kamenja sestradano psico s sedmimi mladiči.

Žeblje v glavo

24-letni vlomilec Edvard Moser je pred dunajskim sodiščem izjavil, da ne more dalje slediti obravnavi, ker ga močno boli glava. Moserja so po prekinitvi obravnave odpeljali v bolnišnico, kjer so zdravniki po skrbnem pregledu ugotovili, da si je Edvard zabil v zaporu. Moserja so nato predali psihiatrom.

Vdovec

V bližini Nürnberga so tatovi izpraznili kokošjo stajo. Pustili so samo petelina. Okrog vratu so mu obesili listek na katerem je bilo napisano: »Danes zjutraj ob 2. uri sem postal vdovec.«

Množica lepotic

Po statističnih podatkih sociološke fakultete v Chicagu so na svetu doslej izvolili nič manj kakor 1,243.000 »kraljic lepote«. Od leta 1919, ko so v nekaterih državah začeli izbirati »miss sveta«, so lepotic tako množično volili, da je do decembra leta 1955 njihovo število že preseglo milijon.

Igor zagazi na močvirnat travnik. Ko vleče nogo iz blata, se mu sezuje desni čevljev. »Poiščimo ga,« reče Črt. »Ne, gremo dalje. Ni časa,« zamahne Igor z roko in že izgineta z Dušanom v noči. Hiteti morajo za njima, sicer se izgubijo. Igor čudno šepa — z enim samim čevljev — kakor da bi mu bila ena noga krajša.

Čez kake tri ure se znajdejo na prostranem travniškem svetu. Blatni pašniki in redke vrste nizkih jelš. Nenadno zagledajo pred sabo ogromno čistino, dolgo, brezkončno, široko. Beli prodec in kamenje se kopljejo v mesečini. Nikjer ni nobenega grma ali drevesa, in sploh ničesar temnega.

»To je reka Ter!« pove Igor.

»Popolnoma je izsušen!«

Prikrivajo se ob jelšah in nezaupno opazujejo čistino. »Če nadzirajo te prode, nas morajo dobiti!« pomisli Marjan.

»Predanimo tu!« predlaga Ljubo.

»Ne!« Še kako uro lahko hodimo!« odloči Dušan.

»Lahko nas dobi dan!«

»Škoda časa!«

Dušan pošlje čez izsušeno strugo najprej Voja in Črta. Z Igorjem sta se dogovorila, da bodo nagli in da ne bodo nikjer izgubljali niti sekunde. In Dušan je ta dogovor brezpogojno izvajal.

Vojo in Črt sta bila vedno manjša. Nazadnje so videli samo še dve drobni črni piki sredi čistine. Vsa pokrajina pa je bila

33

Preskočili so visok lesen plot in zavili v koruzno njivo. Šli so v gosjem redu. Koruza je bila za glavo višja od Ljuba in Dušana, ki sta bila največja v šestorici. Utirali so si pot skozi rokami. Koruza je močno šumela, rezali so jo razigrani.

Zopet sadovnjaki in travniki z vrstami murv.

»Stoj!« šepne Igor.

»Cest!«

Vležejo se v travo in se splazijo za majhen nasip, onstran katerega je cesta. Gledajo nanjo: ogromna je in široka, črna. Navadili so se prašnih sentinel in stez. Ob njej so veliki drogovi z belimi izolatorji, na desni pa temna veličina daljnovoda, ki seka cesto.

Zaslišijo brnenje motorja in od daleč zagledajo dolge luči, ki švigajo po travnikih in med drevjem.

»Avto!«

Naraščajoči hrup kamiona je strahoten. Voju se zazdi, da slepeče luči vozila silijo naravnost vanje in da bodo osvetlile

Pri vzgoji otrok bodimo zelo pozorni

Starši, posebno pa še matere, morajo vso svojo skrb in pozornost posvetiti pravilni vzgoji otrok. Otroka je treba vzgajati že v najnežnejši mladosti, že kot dojenčka, saj se mora že takrat navaditi na gotovi red.

Otroku je treba nuditi vse, kar plemeniti njegov značaj, njegovo bit, ker od staršev je odvisno, kako se bo kasneje kot doraščen človek znašel v življenju. Nič ni bolj žalostnega za starše kot pa to, če morajo kdajkoli v življenju doživeti, da jih njihovi otroci obtožujejo, češ da jim niso nudili tega, kar so kot starši dolžni, da so jih slabo vzgojili in nepoučene spustili v svet. Tudi dandanes se mnogokrat hudujemo nad mladino, ki ji očitamo, da se ne zna obnašati, da je trdosrčna in brezobzirna. Vedno tožimo le mladino, ki jo imamo pred seboj, malokdaj pa pomislimo, ali je res ta fant ali dekle samo krivo, da je tako. Na žalost se čestokrat zgodi, da

Konserviranje surovih paradižnikov

Deset kilogramov zrelih paradižnikov očistimo in jih zrežemo na strojčku za meso. Stresemo jih v velik emajliran lonc, dodamo 10 dkg soli in 1 dkg salicila. Tako pustimo stati paradižnike 24 ur, nato jih vložimo v steklenice, na vrh pa nalijemo nekaj dobrega olja. Steklenice zamašimo z dobrimi zamaški, ki jih nato zalijemo z voskom ali parafinom. Tako konservirani paradižniki se zelo dobro drže, uporabljamo jih lahko za vse jedi. Predvsem pa se jih splača pripraviti za zimске dni na ta način zato, ker ohranijo vse hranilne snovi, ki jih po naravi vsebujejo.

Organizem potrebuje vitamin C

Sadje in zelenjava vsebujejo vitamine, ki jih naše telo neobhodno potrebuje, da lahko nemoteno opravlja svoje funkcije. Pomanjkanje tega ali onega vitamina lahko zelo škodljivo vpliva na zdravje našega organizma. Telo potrebuje vitamine zato, da ostane zdravo, čilo, mladostno in polno moči do starosti. Moderna prehrana je sestavljena tako, da vsebuje čim več sadja in zelenjave.

Vitamin C je eden najbolj znanih in telesu najbolj potrebnih vitaminov. Najnovejša raziskovanja znanstvenikov so pokazala, da potrebuje človeški organizem dnevno najmanj 30 miligramov vitamina C (najvišja količina pa sme biti 75 miligramov), da ostane telo zdravo. Seveda pa je potreba po vitaminu C z ozirom na starostno stopnjo različna. Potrebe po vitaminu C so v dobi, ko se telo razvija in raste, večje kot pa kasneje, ko je telo že doraščeno. Dojenček potrebuje sorazmerno največ vitamina C. Veliko več kot normalno ga potrebuje tudi nosečnica in ženska, ki doji. Mladi ljudje od 13. do 20. leta potrebujejo tudi več vitamina C.

so vsega gorja, ki ga zagreši mladina, krivi prav neodgovorni starši, ki svoje otroke prepuščajo samim sebi, sami pa se zanimajo za vse druge manj važne stvari.

Poleg čednosti, kot so red, snaga, točnost, pravičnost ipd., pa moramo svoje otroke navaditi tudi na to, da bodo spoštovali svojega sočloveka. Začeti moramo doma. Ob različnih prilikah, godovih, rojstnih dnevih in praznikih naj otrok obdari svojega očeta, mater, bratca ali sestro. Pri tem naj otrok uporabi svoje prihranke. Seveda ni potrebno, da je darilo dragoceno, lahko je malenkostno, vendar ga mora otrok pripraviti skrbno in z ljubeznijo ter pozornostjo. Razen domačih naj otrok obdari tudi svojega prijatelja, sorodnika ali znanca. Navaditi ga moramo tudi, da bo do sosedov dostojen, da bo pozdravljal ipd.

Seveda je pri vsem tem važen in odločilen osebni zgled, ki ga dajo starši. Otrok postane navadno tak, kakršni so starši, saj jih že zelo zgodaj začne posnemati. Ko pa otrok hoši v šolo, je potrebno, da so starši v stalnem stiku s šolo, ker le tako lahko vskladijo vzgojo doma in v šoli. Vedno naj učiteljevo delo podpirajo.

Tudi doma je treba mladino primerno zaposliti z branjem in z ročnimi deli, kar otroka navaja k pridnosti in neumornosti pri delu. Važna pa je tudi vzgoja v narodnem duhu, katero naj otrok v veliki meri dobi tudi doma. Pri tem igrajo pomembno vlogo slovenske knjige, ki otroka vzgajajo in obenem izobražujejo ter ga usposablajo, da uporablja materinščino v besedi in pisavi.

Če bi bila četrtnina ali tretjina naše vsakdanje prehrane sestavljena iz sadja in zelenjave, bi bilo potrebam po vitaminih zadoščeno. Vedeti pa je treba, da naše telo ne ustvarja zalog vitamina C. Zato bi bilo nesmiselno, najesti se sadja in zelenjave naenkrat mnogo in si misliti, da je s tem za nekaj dni z vitamini opravljeno. To je napačno, ker se zalog ne nabere. Telesu je treba dnevno dovajati spet nove vitamine.

Koliko vitamina C vsebuje 100 gramov nekaterih vrst zelenjav in sadja? 100 gramov paradižnikove solate vsebuje 30 miligramov vitamina C, 100 gramov kumaric samo 5 miligramov, 100 gramov redkvič 14 miligramov, 100 gramov češenj 14 miligramov, 100 gramov jagod 50 miligramov, eno jabolko 10 miligramov, 1 pomaranča 40 miligramov, 1 breskev ali hruška 5 miligramov. Obrok, pripravljen iz 240 gramov krompirja, vsebuje 17 miligramov vitamina C, obrok iz 320 gramov pa 40 miligramov.

»Nas bo izdal?«
 »Ne! Lahko mislijo, da je opazil mačko ali kako drugo žival!«
 »Pa če ga odvežejo ali se odtrga?«
 »Ga zadavim,« stisne Ljubo hladno skozi zobe in upre svoje črne oči v Dušana.
 Črt začne odpirati majhno torbo, ki jo je na lastno pest vzel s sabo. V njej sta dve gosti mlečni konservi, malo črnega prepečenca — tega mu je poslala sestra, preden so jo aretirali — okrog sto cigaret s slabim italijanskim tobakom, dve škatlici vžigalic in v majhni papirnati vrečki kakih dvajset kock sladkorja. Ljubo mu je vse pregledal in rekel:

»Kar spravi to! Še krvavo bo potrebno!«
 »Če bi imeli Petrov in Gatov nahrbtnik, bi bili dobri za dva tedna,« potoži Črt.

»Tišina!« ga prime Dušan, se nasloni na komolce in prisluhne v smeri, ki je bila nasproti kmetiji.

Zaslišijo nekaj kakor oddaljeno vpitje. Nenadno butne proti njim glasno govorjenje. Potem pa se spet naglo oddalji. »Kolesarji se pogovarjajo. Na delo se peljejo.« Črt se po razorih splazi v smeri glasov. Kar zaslišijo avtomobilsko trobljo, hrup motorja in vpitje ljudi na drvečem avtu. Nato spet kolesarji s svojimi pogovori, ki so podobni kričanju s hriba na hrib. Potem pa vozniški, ki vpijejo na konje, in spet avtomobili. Črt se vrne: res, kak lučaj na desno je velika asfaltirana cesta. Iz koruze je videl kamione polne vojakov.

Krompir in sadje za zimo

Marsikatera gospodinja spravi krompir, ki ga je nabavila za zimo, v klet v kot in s tem je krompir za zimo preskrbljen. Vestna gospodinja pa, ki želi, da ji krompir ne bo segnil, ga najprej očisti zemlje in peska, ga prebere in odstrani nagnitega. Tako prepreči, da bi se okužili tudi zdravi gomolji.

Če pripravljate manjše količine krompirja za zimo, potem je priporočljivo, da ga spravite v zaboj s poševnim dnom in s stranicami iz letvic. Krompir je tudi dobro posuti z malo apnenega prahu. Ko postane hladneje in nevarno, da bi krompir zmrznil, ga je treba pokriti z vrečami. Sadje najbolje shranimo v temnih, malo

vlažnih in hladnih prostorih, ki jih lahko zračimo. Najbolj ugodna temperatura za sadje je od 2 do 5 stopinj Celzija. Nikakor pa temperatura ne sme presegati 8 ali 10 stopinj, ker višja temperatura pospešuje dozorevanje.

Prostor, kjer je spravljeno sadje, je treba zračiti ne le zaradi hlajenja prostora, temveč tudi zato, da odstranimo vonjave, za katere je sadje zelo občutljivo. Ni pa dobro, če je sadje na prepihu, ker zgublja tako vlago in postaja ovelo. Najbolje je, da ga shranimo na polici ali pa v zaboj, kjer ni polic. V tem primeru je dobro, da zavijemo vsak sad posebej v papir.

Nekaj o sladoledu

Sicer se poletje že nagiba h koncu, pa vendar mislimo, da ne bo odveč, če spregovorimo še letos nekaj besedi o sladoledu, saj si je to koristno zapomniti za zmiraj.

V vročih dneh milijoni otrok pa tudi odrasli jedo sladolede. Mnogi se ob različnih priložnostih sprašujejo, ali je sladolede škodljiv za občutljiv otroški želodec?

Sladolede je škodljiv, če ima v sebi škodljive bacile ali pa če ga otrok prehitro je. Vendar oboje lahko odpravimo. Sanitarni organi budno pazijo, da slaščičarne delajo sladolede na higienski način. Starši pa naj navajajo otroke, da bodo jedli sladolede počasi. Sladolede je treba prepovedati sa-

mo tistim otrokom, ki ne prenesejo hladnih stvari.

Prazen želodec je za mrzli sladolede bolj občutljiv kot poln. Zato naj otroci sladolede jedo šele po drugi hrani. Sicer pa je sladolede tudi hranljiv. V ZDA na primer pojedjo letno 18 milijard litrov sladoleda. Na Danskem ga poje povprečno vsak prebivalec 7 litrov letno, v Angliji pa 4 litre.

Sladolede so začeli delati že pred kakimi 500 leti pred našim štetjem, ko so začeli Kitajci mešati sneg s svojih planin s sadnimi sokovi. V 16. stoletju so Italijani odkrili postopek za izdelavo umetnega ledu, pozneje pa so uvedli tudi stroj za izdelavo sladoleda.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Prva pomoč otroku

Kjer so otroci pri hiši, je veliko bušk in prask, joka in stoka, saj sedaj pade eden, takoj nato pa se zgodi drugemu kaj in mamica je tista, ki jih venomer tolaži in miri. Prav pa je, da mamica ve, kako mora ravnati z otrokom, ki se je kakor koli poškodoval. Če je poškodba le količkaj nevarna, je treba poklicati zdravnika, dosti pa je malenkostnih in nepomembnih poškodb, kjer mati lahko sama pomaga.

Če se otrok udari, da se pokaže buška, naj mati izmije zadeto mesto s toplo vodo in namaže z arnikovo tinkturo, če koža ni do krvi odprta.

Kadar se otrok obreže, je najprej treba rano izmesti pod tekočo vodo in namazati okoli rane — ne po rani — z jodovo tinkturo. Na rano položimo sterilno gazo, ki jo dobimo v vsaki lekarni in ki ne bi smela manjkati v nobeni domači lekarni. Rano nato prevežemo in pustimo nekaj dni pri miru, da se ranica osuši. To je potreb-

no predvsem zato, da preprečimo vsak dotik z nesnago.

Dostikrat se zgodi, da pride otrok z razbitim kolonom domov. Če rana ni pregloboka, opravimo vse lahko same. Najprej je treba ranjeno mesto dobro izmesti in odstraniti vso nesnago. Najbolje je kar pod tekočo vodo z milom in čisto ščetko. Ko smo odstranile vso nesnago, je treba z razkuženimi škarjicami (razkužimo jih nad plamenom in nato obrišemo še z alkoholom) porezati vse zatrgane kožice, kjer bi lahko še ostala nesnaga, rano nato še enkrat izčistimo in položimo nanjo sterilno gazo in dobro zavežemo. Dobro je, da na tenko namažemo še s kakšno vitaminsko mažo.

Opečeno mesto je treba namazati z vazelinom, oljem ali s svežim surovim maslom in poviti z mehko cunjjo, da ne pride ta do rane prah in umazanija. Pri večjih opeklinah je treba poklicati zdravnika.

mirna in samotna. Nato sta še obe piki izginili v črnini na drugi strani.

Za njima sta šla čez Ljubo in Marjan, kot zadnja pa Igor in Dušan.

Onstran Tera so se spet zagnali proti vzhodu. Od nekod se je pričela krasti svetloba in zvezde so bledele. Danilo se je. Beguni so šli naglo in z nemirnimi očmi iskali zavetja, toda povsod so rasli iz noči sami travniki in njive. Igor je prebadal polmrak s svojimi dobrimi očmi in nemirno iskal koruzne njive ali pa gozda.

Bliskovito mineva tiste kratke četrt ure med mrakom in dnem.

Igor in Dušan stečeta v majhen klanec. Na vrhu spet sami travniki in njive. Na desni je samotna kmetija; iz hiše se vali dim. Na levi ob strani pa majhna — koruzna njiva.

Popadajo v brazde med visoko koruzo. Nad njimi je dan.

Igor in Dušan sta vesela, da so našli vsaj to zavetje. Vojo se pretegne po razoru in gleda v zrak, ves zadovoljen, da lahko počiva. Morda mu samo za hip šine v glavo, da bi lahko prav ta dan prišli kositi to koruzo. Ljubo pa se uleže na trebuh in hudomušno zamrmra, s pogledom proti Dušanu: »Raje bi zdaj bil tam na Teru.«

Od kmetije, ki je samo kak lučaj stran, zaslišijo divje lajanje. Jih je morda domači pes zavohal? Razločno slišijo rožljanje in drsenje verige, ki jo pes sunkovito prepljuje po žici sem ter tja.

»Lepa reč,« se nasmehne Ljubo, »na levi kmetija z besnim psom, na desni velika cesta, ki je z jutrom oživela; mi pa na sredi te prezrele koruzne njive, ki najbrž še ni pokošena samo zaradi tega, ker je njen gospodar odšel na vojsko.«

Pes je kdaj pa kdaj zarenčal ali pa na dolgo zategnil, kakor da bi zazijal na ves gobec. Kazalo je, da se je le pomiril. Do njih pa so se prikradli, prihrumeli ali prihitali drugačni glasovi: škripanje vodnjaka na kolo, mukanje krav, kokodajsanje, klicanje žensk in prepevanje otročka; ta se je kratkočasil z vpitjem nerazumljivih besed, ki si jih je sproti izmišljal. Ti glasovi so jim bili domači in ljubi. Kakor da bi jih po dolgih mesecih kampa spet pozdravljali dobri, stari znanci: kokoši, krave, vaški vodnjak in preprosti ljudje, ki živijo ob svojem delu. Pasji lajež jih je tepel po ušesih verjetno tudi zato, ker jih je malce izdajal, ti glasovi pa so jih božali s svojim mirom in s pestrostjo netaboriščnega življenja.

Sonce vedno bolj pripeka in prodira skoz posušeno koruzo. Nikjer ni nobene sence in šestorica leži v razorih kakor na odprtem. Lakote ne čutijo. Nikomur ni do tega, da bi jedel. Črtova torba leži nedotaknjena pri njegovi glavi. Prevroče je in preveč so jim bili napeti živci zadnjo noč, da bi mislili na hrano. Toda žeja je vedno hujša. Lahko bi zaspali — samo stražar in tisti, ki pride za njim, morata biti budna

— a ne morejo. Ljubo leži na trebuhu, skriva obraz na lehteh in se sili, da ne bi na nič mislil, da bi se sprostil in zaspal, a mu ne uspe.

Proti poldnevu zaslišijo visoko nad sabo majhen avion.

Oprejo se na komolce in gledajo za njim.

»Ali nas išče?«
 »Morda.«
 »Nas lahko opazi?«
 »V koruzi — ne!«
 »Tudi v tej suhi ne?«
 »Tudi ne!«
 »In če ima dober daljnogled?«
 »Ne!« Dušanov glas je trden.
 Glave jim spet omahnejo v razor. Ljubo pomahne avionu z roko:
 »O, le kroži, le!«

V opoldanski vročini vse utihne: kmetija in cesta. Vse naokrog je kakor izumrlo. Marjan meži in blede o vodi — — — nenadno se mu prikažejo svetlozeleni pasovi dolgih trav, čez katere pada čista, mrzla voda. »Glej, glej slapove na Plitvičkih jezerih — — —!«

Ko vročina popusti, se kmetija spet prebujata, s ceste zaslišijo kolesarje in tudi teleskopci oživijo. Vojo se začne na glas spraševati, ali je Stalingrad padel ali ne, Črt se vzpne na prste in steguje vrat čez koruzo, Dušan pa ga opozarja, naj bo previden.

(Se nadaljuje)

Letos čim več izdatne silaže

Ugodno vreme zadnjih tednov obeta dober pridelek silažne koruze. Ponekod, n. pr. na kmetijski šoli Podravlje dosega korusa višino 4 metrov. Pa tudi strniščne krmne rastline, detelja in lucerna, se dobro razvijajo. Vse kaže, da letos ne bo samo dovolj silaže, temveč bomo lahko pridelali tudi tako silažo, ki bo bogata na beljakovinah.

In prav za to gre pri letošnjem siliranju. Seno, ki smo ga večinoma spravljali v junijskem in julijskem deževju, je namreč na beljakovinah in tudi na škrobnih enotah revno in bo dalo le za polovico toliko mleka in mesa, kot ga daje v dobrih letih. Otava je letos sicer boljše od sena, vendar z njo zdaleka ne bomo mogli nadomestiti v senu manjkajočih hranil. S silažo pa bo to mogoče, če bomo k silokoruzi

Razkužimo seme ozimin

Med najbolj učinkovite, istočasno pa najcenejše ukrepe varstva žitnih rastlin spada razkuževanje semenja pred setvijo. Praksa vedno znova spet potrjuje, da razkuževanje semenja žit ne preprečuje samo gotovih boleznih na žitu, temveč pospešuje tudi kalivost in uničuje žitu nevarne sneti, s katerimi je okužena zemlja.

Poleg doslej običajnih zaprašil in razkužil za semensko žito so na trgu tudi kombinirana zaprašila, ki po eni strani razkužijo seme, po drugi pa ga varujejo v zemlji pred različnimi snetimi in strunami. Taka zaprašila so: Agronex-Plus in Abavit-Gamma-Beize (200 gramov na 100 kg semenja ozimin) in Hortexan (250 gramov na 100 kg semenja).

Graščo v žito!

V strokovnem listu »Der fortschrittliche Landwirt« piše F. H., da je 10 dni pred setvijo rži osejal 30 arov njive z 10 kg ozimne grašče in jo zavlačil. Sredi septembra je sejal ozimno rž. Grašča je zorela skupno z ržo. Pokosil jo je s snopovoznikom in pridelal 350 kg rži in 300 kg ozimne grašče. Oboje je prodal in dobil za rž 770.— šil., za graščo pa 2.100.— šil. Brez grašče — pravi — bi sicer pridelal 700 kg rži, kljub temu pa bi bila vrednost pridelka le 1.540.— šil., z graščo pa je pridelal 2.870.— šil.

V oves je sejal 50 kg grašče na hektar. Pridelek je bil: 21 q ovsa in 900 kg grašče.

Dolgotrajno zastrupljenje živine s škodljivimi zelišči

Nešteto je primerov, da je krava ali kaka druga domača žival poginila, ne da bi vedeli za pravi vzrok. Tako se je zgodilo pred leti tudi meni. V pogovoru mi je prijatelj živinozdravnik ob mrtvi kravi dejal: »Veš, to je dolgotrajno zastrupljenje s škodljivimi zelišči«. Pogovor je nanesel še na to, kar bom tu napisal.

Največ primerov tako imenovanega dolgotrajnega zastrupljenja z različnimi škodljivimi zelišči se pripeti na slabih pašnikih. To se v resnici pogosto dogaja, dasiravno ne mislimo. Napačnega mnenja so tisti, ki trde, da živina ne žre strupenih zelišč. Izkušnje govore drugače.

Navedli bomo nekaj zelišč, ki rastejo po naših travnikih, pašnikih in njivah, s katerimi bi se naše domače živali lahko zastrupile.

Ljuljka, pozna jo vsak, raste med žitom. Zrnje od ljuljke je precej nevarno, zlasti mladi živini. Po krmljenju postane žival omotična, pri večjem zaužitju pa mlada žival sploh pogine. Zelena krma od ljuljke ni nevarna.

Tobak, in to kuhan, rabijo živinorejci večkrat za uničenje uši. Tudi ta je strupen, zato moramo pri mazanju proti ušem s tobakovo juho paziti, da se nam žival ne zastrupi. Žival se namreč rada liže tam, kjer smo jo namazali s čemer koli.

Mak, plevel naših žit, je posebno škodljiv s svojim nezrelim zrnjem. Ta povzroča pri živalih takoj v začetku zaužitja podivjanost, topost in zaspanost.

Mleček je tudi plevel naših njiv. S svojim ostrim mlekom povzroča drisko, scanje krvi, krvavo mleko itd.

Konoplja povzroča vnetje v črevesih, drisko, omotico in krče. Teloh je zelo ne-

primešali tretjo in strniščno deteljo, tretji odkos trave in strniščne mešanice (oves z graham, sončnice) in topinamburo. Uspeh siliranja teh rastlin skupno s silokoruzo je samo stvar nekoliko skrbnosti.

Spravimo v red silose in siloreznice

Skrbnost pri pripravi silaže se prične že pri čiščenju in prepleskanju silosa. Stegne silosa so brez dvoma že povsod oprane ostankov lanske silaže. Zadnji čas pa je, da jih prepleskamo s silolakom (Inertol, Chemianol, Megersol, Silobit). To je pogoj, da nam sten silosa ne bodo pričele razjedati kisline, ki nastanejo pri siliranju.

Istočasno pregledajmo tudi siloreznico, če je v redu. Rezanje silaže, predvsem korusnice, jo bo močno obremenilo in je zato potrebno, da so stojalo in vsi vijaki trdni, ležaji namazani in rezila ostra. Za siliranje pripravimo siloreznico tako, da silokoruze, sončnic in topinambure ne bo rezala daljši od 1 do 1 1/2 cm. Deteljo, travo in krmne mešanice lahko režemo v dolžini 3 do 4 cm.

Ne hitimo preveč s siliranjem

Glavnino silaže bo dala silokoruzna. Njena krmna vrednost je odvisna od zrelosti. Kjer le gre, počakajmo, da bo zrnje na storžih doseglo voščeno zrelost. Pri voščeni zrelosti je krmna vrednost silaže za eno četrtino večja od vrednosti v mlečni zrelosti. Zato pustimo silokoruzo stati, dokler ne doseže zrnje voščene zrelosti oz. dokler je ne opari slana. Čim je prišla prva slana, je treba takoj pričeti silirati. V teku 8 dni mora priti po slani oparjena silokoruzna v silos, drugače se pričnejo na njej pojavljati škodljive sneti, ki kvarijo hranilnost in okus silaže. Sicer pa slana ne škoduje krmni vrednosti silaže. Glavno je, da oparjeno koruzo takoj siliramo.

Ostale rastline mešamo s silokoruzo. Pravilno mešanje je predvsem važno pri beljakovinskih rastlinah (detelje, trave, krmne mešanice), in sicer ne toliko zaradi nevarnosti, da bi se nam drugače slabo skisale, kakor pa zaradi tega, da dobimo po krmni vrednosti enakomerno silažo. Zato siliramo v plasteh. Po 2 vozovih silokoruze režemo 1 voz detelje, trav itd., kakor pač imamo na razpolago zelenje za siliranje.

Dobro tlačenje pomeni že polovičen uspeh siliranja. Ko je silos napolnjen, ga dobro zadelamo in otežimo, da iztisnemo iz njega zadnje ostanke zraka, ki jih pri

tlačenju nismo mogli iztisniti. Skrbimo tudi, da bo ostal silos za časa kisanja neprodušno zaprt.

Pred siliranjem odvezemimo rastlinam vodo

Pri letošnjem obilnem pridelku zelenja za siliranje marsikje silosni prostor ne bo zadostoval. Na splošno se tudi vsak boji težkega in napornega dela, s katerim je povezano nakladanje in razkladanje svežega zelenja, predvsem silokoruze. Razpoložljivi siloprostori bomo bolj izkoristili in nam bo treba prekladati manj ničvredne vode v zelenju, če bomo pustili, da zelenje po odkosu in žetvi nekoliko ovene. Če bomo za siliranje namenjeno zelenje in koruzo pokosili ali poželi dan pred siliranjem in ga morebiti še obrnili, bo tekot dneva izhlapelo iz njega 15 do 20 % vode. Nam se bo treba potem manj mučiti in v silos bomo spravili več gmote, silaža sama pa bo znatno boljše, okusnejša in izdatnejša, kakor pa ona iz sveže siliranih rastlin. 20 kg silaže iz ovenelih rastlin vsebuje namreč ravno toliko sušine, kakor pa 40 kg silaže iz svežih rastlin.

Varujmo se nezdod pri siliranju

Marsikdo je pri tlačenju silaže postal omotičen. Zgodilo pa se je tudi, da se je človek, ki je zjutraj šel tlačit silažo, onesvestil in zastrupil. Vzrok takim pojavom je v tem, da se na dnu silosa ali na vrhu stlačene gmote naberejo plini, ki so strupeni in težji od zraka. Zato je umestno, da preiščemo notranjost silosa za plini s tem, da spustimo na dno silosa gorečo svečo, preden gremo v silos. Če ta ugasne, moramo najprej silos preprihati s siloreznico, da pline razženemo, potem šele smemo iti tlačit silažo.

V sveže prepleskane silose pa goreče sveče nikakor ne spuščajmo. Plini silolaka so eksplozivni. Blaž Singer

Katero sorto ozimin?

Sorte tega ali onega žita, ki bi povsod uspevala in dajala visoke pridelke, ni. Dostikrat se je že zgodilo, da je imel nekdo pri pšenici izvrstnen pridelek, drugemu pa je ista sorta popolnoma odpovedala. To se je dogajalo predvsem v zadnjih desetletjih, ko smo dobivali semensko žito iz drugih predelov in ko po vaseh še ni bilo preizkušenih sort.

Po zaslugi znanega semenogojca dr. Lasserja pa imamo sedaj na Koroškem že kar lep izbor sort vseh vrst žita, ki so posebej prilagojene našemu koroškemu podnebnju. Za jesensko setev so na razpolago naslednje priporočljive sorte ozimin:

Pšenica: »Dr. Lassers Dickkopf«, »Dr. Lassers Hellkorn« in »Drauhofener Kolben«. Dočim je »Dickkopf« poznejša sorta, zorita ostali dve razmeroma zgodaj. Zadnji dve posebej odlikuje visoka rodovitnost in dobra kvaliteta zrnja. Po zahtevnosti do zemlje stoji na prvem mestu »Dickkopf«, najmanj zahtevna pa je »Hellkorn«, ki je tudi za suhe lege najbolj pripravna.

Ali se gnojenje s slamo obnese?

Pot, po kateri pridemo od slame preko skednja, hleva in gnojšča do humusa na njivi, je zelo dolga in povezana z zamudnim in težkim delom in prekladanjem. Najbolj enostavno bi zato bilo, če bi pustili slamo enostavno na njivi in jo tam podorali. S tem bi prihranili ogromno dela. Kako bi se to na njivi obneslo in kako bi potem izgledala živina brez nastilja?

Ta vprašanja so še odprta in jih raziskujejo znanstveniki. Institut za tehniko v kmetijstvu v Bad Kreuznach (Nemčija) razpravlja o teh vprašanjih v svojem listu »Die Landarbeit«. Iz njegove razprave posnemamo naslednje:

Doslej je prevladovalo mnenje, da s podorom slame na njivi zemlji ne napravimo nobene usluge. Slama v zemlji povzroči hiter razvoj bakterij, ki potrebujejo za svoje življenje obilo dušika. Ta dušik vzamejo iz zemlje rastlinam, ki ga potem dobijo premalo. Ta »biološki plamen slame« ne povzroči samo prehitrega razkroja slame, temveč uniči tudi druge organske sestavine v zemlji.

Novejša raziskovanja zavračajo to mnenje. Pokazalo se je namreč, da je sicer napačno, če slamo takoj po žetvi podorjemo, da pa je izredno koristno, če jo pu-

Sedaj je čas za naročilo sadnih drevesc!

Po slabih izkušnjah z drevesci iz nižje in zgornjeavstrijskih drevesnic, ki so jih ponujali agenti, in zaradi razlike v ceni (o čemer je pred kratkim pisal ing. Marko Polcer) se bo letos menda vsakdo odločil za nakup drevesc iz najbližje drevesnice. Med najbližje in po naših krajih najbolj udomačene spada drevesnica ing. Marka Polcerja.

V letošnji jeseni nudi drevesnica ing. Marko Polcer visokodebelna drevesca naslednjih sort:

1. JABOLKA:

Poletne in jesenske sorte: Beličnik, Rdeči Astrahan, Croncelsko jabolko, Gravenstanjec, Labodska bananka;

Zimske sorte: Rdeči devičnik, Kranjski devičnik, Rumeni Belfler, Ontario, Baumanka, Schmidbergovka, Jonathan, Kanada, Dolenjska voščenska, Sampanjska rejeta, Rdeči Boskoop, Lepi Boskoop, Carjevič, Bobovec, Bojkovo jabolko, Rdeči Delicijus, Veliki Brunner, Porenjski krivopcelj.

2. HRUŠKE:

Pisana Julijevka, Willjamovka, Avranška, Kleržo, Ozmika, Koroška moštnica, Tepka (vinca).

3. ČEŠPLJE in SLIVE:

Vangenheimska zgodnja, Zgodnja Wilderrenklota, domača renklota (maravdl).

4. ČEŠNJE:

Velika črna hrustavka, Hedelfinger orjaška, Zgornja srčasta.

Drevesca so dvakrat cepljena in imajo proti pozabi odporne deblotvorce. Naročila sprejema drevesnica takoj, dobava sledi po vrstnem redu naročil, in sicer na željo po železnici ali avtomobilu. Izbira drevesc v drevesnici je mogoča.

Ta sorta je za revnejše pogoje dosti bolj pripravna, kakor pri nas precej udomačena »Austro-Bankut«. Originalno seme stane 370 šil. (za 100 kg) in bo še subvencionirano.

Rž: Poleg udomačenih sort »Tyrnauer«, ki jo radi sejejo v Podjunu, in dolgoslamnate »Kefermarkter« se v zadnjem času vse bolj uveljavljata dr. Lasserjevi novi selekciji »Kärntner« in »Oberkärntner«. Prva je v rodovitnosti zelo zanesljiva ter odporna proti izzimljenju, rji in poleganju. Ima srednjedolgo slamo in zahteva boljše zemljo. Po zanesljivosti prekaša pri nas sorte Melker, Schlägler in Kefermarkter. »Oberkärntner« pa je hribovska sorta s kratko slamo, zgodaj zori, je drobnozrnata, proti poleganju ni posebno odporna. Originalno seme teh dveh sort stane 370 šil.

Od ozimnega je čmerna je na razpolago sorta »Brucker« po ceni 339 šil. za 100 kg.

stimo zrezano ležati na tleh. Ta odeja slame varuje zemljo pred premočnim ogretjem, izsušenjem in pred nalivi. Tako varuje življenje v zemlji in pospešuje njeno godnost. Pri vsem tem slama počasi trohni. Sicer gre pri trohnenju ogljikova kislina in preko nje organska substanca slame v zgubo, vendar ta zguba ni bistveno večja od one na gnojšču. V povprečju šestih do sedmih let ostane pri 60 do 70 q slame na njivi v zemlji ista količina organskih snovi, kakor pri 200 q hlevskega gnojja. To je sicer malo, vendar lahko zalaganje zemlje z organskimi snovmi še znatno povečamo z zelenim gnojenjem (detelja, ogrščica, repica) in s povečanimi letnimi obroki dušika. Tako gnojenje je čisto boljše od gnojenja s hlevskim gnojem.

Do teh zaključkov prihaja institut po petletnih poskusih s krompirjem, kjer so dosegli s hlevskim gnojem 230 do 290 q pridelka po hektarju, s hitrim podorom slame 209 do 252 q, s pokritjem njive s slamo 226 do 278 q in s pokritjem slame in zelenim gnojenjem 288 do 304 q. Kjer pa so poleg slame in zelenega gnojenja dali po hektarju še 40 kg čistega dušika, so dosegli pridelek 305 do 339 q gomoljev po hektarju.

Premalo učencev — preveč učiteljev

Zadnja leta ugotavljajo, da je vsako leto manj učencev v osnovnih in glavnih šolah. To so otroci letnikov, ko je zelo upadlo število rojstev. Ta razvoj še ni zaključen ter je število šolskih otrok s pričetkom letošnjega šolskega leta še nižje. Posledica tega je, da potrebujejo za razrede manj učnih moči. Deželni tiskovni urad navaja, da bodo morali odpustiti vse one učitelje, za katere zaradi nižjega stanja učencev ne bo več ustrežajočih učnih mest.

Na podlagi finančno-izravnalnega zakona je država prevzela stroške za učiteljske plače samo po ustrežajočem stanju učencev, ne pa po številu razredov. Po tem ključu nameščajo ne samo razredne učitelje, temveč tudi učiteljice za ročna dela in veroučitelje. Za vse učitelje, ki poučujejo manj učencev, kot jih predvideva določeno število, morajo zvezne dežele plačevati visoke prispevke državnim blagajni. Koroška že več let vzdržuje veliko število učiteljev na lasten račun, da na ta način preprečuje zastoj modernega učnega razvoja.

Težkoče nastajajo posebno pri namestitvi mladih šolskih pripravnikov ter bodo morali mnogi učitelji, ki so šele doštudirali, dolgo čakati na službe. Še bolj neugodni so izgledi za namestitev učiteljic za ročna dela, ker so na tem področju zaposlene po večini še mlajše sile, zaradi česar zelo redko postane prosto kakšno učno mesto.

Mikojan hoče obiskati Avstrijo

Zvezni kancler Raab je sporočil, da bi bil namestnik predsednika ministrskega sveta ZSSR in minister za zunanjo trgovino Sovjetske zveze Mikojan pripravljen obiskati Avstrijo. Avstrijo bi obiskal v teku meseca oktobra.

Sovjetski veleposlanik v Avstriji je povabil avstrijskega ministra za pravosodje dr. Tschadeka, da v spremstvu štirih višjih sodnikov v novembru obiše Sovjetsko zvezo.

V obvezne šole je v letošnji šolski letnik vstopilo okoli 1500 šolarjev manj, kakor jih je bilo lani. Osnovne šole bo letos obiskovalo 48.278 učencev, to je za 600 manj, kakor v prejšnjem letniku. V glavne šole pa bo zahajalo 14.762 učencev, kar je za 900 manj kot prej. Število učnih moči se ravna po številu učencev, to je na osnovnih šolah po en učitelj za 30 in na glavnih šolah po en učitelj za približno 20 učencev.

Jugoslovanski tehniki in kmetijski strokovnjaki na Koroškem

Pred nekaj dnevi sta se zaporedoma mudili na Koroškem dve skupini jugoslovanskih strokovnjakov. V prvi skupini so bili zastopani tehniki, mestni načrtovalci in komunalni politiki, v drugi pa izvedenci iz kmetijske stroke. Študijski komisiji so pozdravili zastopniki deželne vlade, nato pa sta si pod vodstvom koroških strokovnjakov ogledali vrsto tehničnih obratov in podjetij, ki so zanimivi za njihovo študijsko področje.

Skupina tehnikov pod vodstvom ravnatelja Branislava Pavloviča iz Beograda si je med drugim ogledala celovško centralno termo-kurilnico, ker nameravajo zgraditi ob Donavi pri Beogradu podobno ogromno napravo. Delegacija je spremljal mestni svetnik Seidling in jugoslovanski generalni konzul Devide, v obratu pa jo je vodil dipl. ing. Müller.

Delegacija agrarnih strokovnjakov, ki je v okviru ameriške pomoči za kmetijstvo prispela v Avstrijo na povabilo ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo, se je seznanila predvsem s koroškimi gorsko-kmetijskimi delavnimi in obratnimi razmerami. Komisija je pod vodstvom pristojnega domačega izvedenca obiskala vzorno urejene gorske kmetije v Mölltalu in Hodišah, rastlinsko-sociološki zavod v Sandhofu pri Celovcu in različne naprave koroške Deželne zveze kmetijskih zadrug.

Opazovali so eksplozijo na Soncu

Predpretekli petek so številni observatoriji po svetu opazovali velikansko eksplozijo na Soncu, ki bi jo lahko primerjali z eksplozijo ene milijarde atomskih bomb. Silo eksplozije si navadni človek sploh ne more predstavljati. Ta veliki dogodek v naravi se je razprostiral na površini, ki je petkrat večja kot površina našega planeta. Iz znanstvenih krogov najvažnejših švicarskih meteoroloških postaj javljajo v zvezi s silovito eksplozijo na Soncu, da bodo sončni delci, nabiti z elektroni in ioni, povzročili magnetične mot-

nje zemeljske atmosfere, ki bodo zlasti motili radijske kratke valove in kompas. Posledica omenjene eksplozije bodo tudi polarni siji, ki bodo daleč vidni. Nekoliko bo eksplozija vplivala tudi na vreme in bodo verjetno nastopile motnje. Sicer pa ta pojav na Soncu ne bo imel škodljivih posledic za življenje na Zemlji.

Zadnje tako močno eksplozijo na Soncu, kot je bila pretekli petek, so opazovali leta 1946. Eksplozija je trajala celih 35 minut. Ves čas eksplozije so nastopile močne motnje kratkovalovnih oddaj.

Porazdelitev zaslužka ameriškega delavca

V Ameriki izračunavajo vse, kar si kdo more misliti. Razne ustanove se pečajo tudi z raziskovanjem življenja ameriškega človeka. Neka taka ustanova je izračunala, da dela Američan tri in pol dni na teden zase in družino, poldrugi dan pa za državo oziroma za davke. Za temelj so vzeli, da se dela po pet dni, torej 40-urni tedenski delavnik. Delavec dela po tem pregledu 8 ur za hrano, 7 ur za hišo in stanovanje, tri ure za obleko, dve uri za

zdravniške stroške, za vse ostale izdatke pa štiri ure. Dvanaest ur tedensko dela za davke, to je za polovico več kakor za hrano. V Združenih državah Amerike plačujejo federalne (zvezne), državne in občinske davke. Največ teh davkov porabi za vojaške potrebe. Preostale štiri ure dela Američan za prihranek ali pa za odplačilo obrokov za avtomobil, radijski ali televizijski aparat, za razne gospodinjske aparate in podobno.

Celovec — „mesto vrtov“

Mestna občina si že dolga leta prizadeva, da bi Celovec čim bolj okrasila in napravila iz njega »mesto vrtov« (Gartenstadt). Za okrasitev mesta je v zadnjem desetletju izdala že zelo pomembne vsote, vendar vsa razpoložljiva sredstva niso mogla zadostovati za čim hitrejši razvoj Celovca kot mesta vrtov. Zaradi tega se v to dejavnost vključuje vedno bolj tudi Olepševalno društvo in podpira mestno občino predvsem pri delu mestnega vrtnarstva ter talnih gradnjah in tako z izdatno pomočjo sodeluje pri okraševanju mesta.

Zelo viden napredek dela Olepševalnega društva so štirje vodometi s kamenitimi figurami, ki jih je izgradilo letos v pomladi. Poleg tega je društvena blagajna krila dobavo holandskih rastlin, travnih semen, vrtnega peska za parke in drugo.

Olepševalno društvo bo dalo tudi v bodoči gradbeni periodi Celovcu svoj pri-

spevek za okraševanje mesta. Odbor je sklenil, da bo vložilo društvo v ta namen vsoto 100.000 šilingov. Od tega denarja bodo porabili 60.000 šilingov za izgradnjo vrtno-vodne naprave v deželnem dvoru, 20.000 šilingov naj bi se porabilo za nabavo orodja za otroške igrače, dvakrat po 10.000 šilingov pa za napravo klopi v parkih ter za vrtnarska dela v celovških predmestjih.

Odborov sklep je ponoven dokaz, da je Olepševalno društvo pripravljeno izpolnjevati svoje naloge.

Zasedanje zobozdravnikov v Porečah

V Porečah je zaradi izredno lepih poznoletnih dnevov še vedno živahen tujski promet. Številnim turistom se je včeraj pridružilo okoli 400 zobozdravnikov, ki so prispeli na svoje strokovno zasedanje iz inozemstva in iz avstrijskih zveznih dežel. Poleg avstrijskih predavateljev bo predavalo okoli 60 referentov iz Italije, Nemčije, Anglije in Švice. Namen zborovanja je, da bodo zobozdravniški izvedenci zavzeli stališče k novim metodam v zobozdravniški praksi.

V minulem tednu — sedem smrtnih žrtev prometa na Koroškem

Statistika spet ugotavlja žalostne številke prometnih nesreč in žrtev. V preteklem tednu se je na Koroškem primerilo 197 prometnih nezgod pri katerih je bilo 193 oseb več ali manj poškodovanih, sedem pa mrtvih. V vsej Avstriji je bilo 1606 prometnih nezgod in skupno 1382 poškodovanih ter 51 smrtno ponesrečenih potnikov. Spet so brezvestni vozniki v 57 primerih pobegnili in se niso zanimali za ponesrečenca. Pri 66 primerih so ugotovili, da so bili šoferji pijani. Požarov je bilo minuli teden na Koroškem 6, v vsej Avstriji pa 63 z doslej ugotovljeno skupno škodo v višini 3.574.300 šilingov.

Sprejem kadra za zvezno vojsko je zaključen

Zvezno ministrstvo za obrambo je v torek sporočilo, da je zaključilo s sestavo kadra za avstrijsko zvezno vojsko in za zvezno vojaško upravo. Zavzemanje za službo v vojaški upravi ali v vojski po tem roku nima več nobenega pomena, ker bodo vse prijave zavržene.

Ministrstvo za obrambo zato prosi vse osebe, ki bi želele službo v zvezni vojski, da ne vlagajo več prošenj in da se tudi ne javljajo osebno na ministrstvu. Kdor pa je že zaprosil za službo, bo dobil pisemno obvestilo, če je sprejet ali odklonjen.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Sobota, 15. september:

5.35 Glasbena budnica — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 10.00 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Podeželjski zvoki — 18.30 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi — 20.15 Venček za spomin.

Nedelja, 16. september:

6.10 Štajerska godba na pihala — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo — 8.05 Oddaja za kmete — 9.00 Dobro razpoloženi v nedeljo dopoldne — 11.05 Veselo petje — veselo igranje — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Glasbeno srečanje dežel — 19.00 Nedeljska športna poročila — 20.15 Zabavna oddaja — 21.00 Glasba zate.

Ponedeljek, 17. september:

5.35 Glasbena budnica — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Zapiski iz domovine — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Slovenska oddaja — 16.00 Podeželjski venček — 18.45 Slovenska oddaja — 20.15 Vzemi stvar lahko.

Torek, 18. september:

5.35 Glasbena budnica — 6.00 Oddaja za podeželje — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Bolnišnica od danes — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Slovenska oddaja — 16.30 Slavnimi umetniki — 20.15 „Plateč“, opera.

Sreda, 19. september:

6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Iz ženskega sveta — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 14.00 Slovenska oddaja — 14.30 Egipt — dežela nasprotij — 16.00 Glasba iz filmov — 18.45 Slovenska oddaja — 20.15 Vesela ljudska oddaja — 21.00 Dobro potovanje.

Četrtek, 20. september:

5.35 Kmečka godba — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Slovenska oddaja — 14.30 Naša pokrajina — 15.30 Glasba na tekočem traku — 18.45 Oddaja za kmete — 20.15 Pozdrav iz Egipta.

Petek, 21. september:

5.35 Alpski zvoki — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Domovina in čas — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Slovenska oddaja — 16.00 Priljubljeni komponisti — priljubljene melodije — 18.45 Slovenska oddaja — 20.15 „K čaju pri tebi“, slušna igra.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 15. september:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Malo od včeraj in malo od danes — 12.00 Spored narodnih in umetnih pesmi — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Zabavna glasba — 13.35 Slavnimi solisti pojo arije iz znanih oper — 14.30 Tedenski športni pregled — 14.40 Zeleli ste — poslušajte! — 16.20 Koncert po željah — 18.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 16. september:

6.00 Pisana vrsta domačih pesmi in napevov za prijetno nedeljsko jutro — 8.42 Revija narodnih pesmi „Vsak eno“... — 11.35 Mala revija lahke glasbe — 13.30 Za našo vas — 14.15 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Reportaža z nogometne tekme Jugoslavija-Madžarska — 20.00 Večerni operni koncert — 21.00 Športna poročila — 21.15 Melodije in ritmi.

Ponedeljek, 17. september:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.50 Za dom in žene — 12.00

Slovenske narodne pesmi — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Za vsakogar nekaj — 14.40 Zeleli ste — poslušajte! — 15.35 Iz solistične glasbe — 16.20 V svetu opernih melodij — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 18.10 Iz zakladnice jugoslovanskih samospelov — 18.45 Kulturni obzornik — 20.00 Opera „Praška pomlad“.

Torek, 18. september:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.00 Srbske, dalmatinske in makedonske narodne pesmi — 8.50 V veselem ritmu — 11.05 Zabavne melodije in popevke — 12.00 Melodije za razvedrilo — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.30 Za dom in žene — 14.40 Zeleli ste — poslušajte! — 15.35 Slovenske narodne — 18.00 Športni tednik — 20.00 Za ljubitelje narodnih pesmi.

Sreda, 19. september:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Iz oper, filmov in glasbenih revij — 14.40 Zeleli ste — poslušajte! — 15.35 Operne uverture — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 18.15 Solistična glasba slovenskih avtorjev — 18.45 Cepljenje proti otroški ohromelosti — 20.00 Verdijeva opera „Falstaff“, 3 dej.

Četrtek, 20. september:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Koncertni spored — 12.00 Popularne melodije iz orkestralne glasbe — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.35 Od arije do arije — 14.40 Zeleli ste — poslušajte! — 15.35 Koroške narodne poje vokalni kvintet — 16.20 40 minut z domačimi in tujimi solisti — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 21. september:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.00 Pisan spored slovenskih narodnih in umetnih pesmi — 11.05 Od melodije do melodije — 11.50 Za dom in žene — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Za prijetno razvedrilo — 13.35 Poje ljubljanski komorni zbor — 14.15 Zeleli ste — poslušajte! — 18.50 Družinski pogovori — 20.00 Mednarodni seminar glasbe — reportaža.